

TaittiriyaAranyakam aruNaprasnaH

——
तैत्तिरीयारण्यकम् अरुणप्रश्नः

——
Document Information

Text title : taittirIya AraNyaka 1 aruNaprasnaH

File name : aranyaka.itx

Category : veda, svara

Location : doc_veda

Author : Vedic Tradition

Transliterated by : Rajagopal Iyer

Proofread by : Rajagopal Iyer

Description-comments : The Mantrams of AaruNam (AaruNa Kethuka Saayanam) deal largely with Surya UpAsana. That is why it is called Surya Upanishad.

Latest update : February 18, 2025

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 18, 2025

sanskritdocuments.org

तैत्तिरीयाराण्यकम् अरुणप्रश्नः

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यज्ञत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न धन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यज्ञत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न धन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ।
आपमामपः सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः ॥ १ ॥

अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सह संयत्करोद्भिया ।
वाय्वश्चा रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो अद्भुतः ।
देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।
मडानाम्नीर्मडामानाः । मडसो मडसस्त्वः ।
देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ॥ २ ॥
अपाश्रुष्णिमपा रक्षः । अपाश्रुष्णिमपारधम् ।
अपाद्गामप यावर्तिम् । अपदेवीरितो हित ।
वज्रं देवीरजुताꣳश्च । भुवनं देवसूवरीः ।
आदित्यानदिति देवीम् । योनिनोर्ध्वमुदीषत ।
शिवानश्शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः ।
सुमुडीका सरस्वती । मा ते व्योम संदृशि ॥ ३ ॥

स्मृतिः प्रत्यक्षमैतिह्यम् । अनुमानश्चतुष्टयम् ।
 अतैरादित्यमाण्डलम् । सर्वैरेव विधास्यते ।
 सूर्यो मरीचिमादत्ते । सर्वस्माद्भुवनादधि ।
 तस्याः पाकविशेषेण । स्मृतं कालविशेषणम् ।
 नदीव प्रभवत्कायित् । अक्षय्यात्स्यन्ते यथा ॥ ४ ॥
 तान्नद्योऽभिसमायन्ति । सौरुस्सती न निवर्तते ।
 अेवत्रानासमुत्थानाः ।
 कालास्संवत्सरं श्रिताः । अणुशश्च मण्डशश्च ।
 सर्वे समवयन्त्रितम् । सतैस्सर्वैस्समाविष्टः ।
 उरुस्सन्न निवर्तते अधिसंवत्सरं विधात् । तदेव लक्षणो ॥ ५ ॥
 अणुभिश्च मण्डभिश्च । समागुढः प्रदृश्यते ।
 संवत्सरः प्रत्यक्षेण । नाधिसत्वः प्रदृश्यते ।
 पटरो विक्लिधः पिङ्गः । अतद्गुरुणलक्षणम् ।
 यत्रैतदुपदृश्यते । सलसं तत्र नीयते ।
 अेकं हि शिरो नाना मुष्णे । कुत्सनम् तदुतुलक्षणम् ॥ ६ ॥
 उभयतस्समेन्द्रियाणि । ज्वितं त्वेव द्दित्यते ।
 शुक्लकृष्णे संवत्सरस्य । दक्षिणवामयोः पार्श्वयोः ।
 तस्यैषा भवति । शुक्ं ते अन्यद्यजतं ते अन्यत् ।
 विषुवुपे अडनी धौरिवासि । विष्वा हि माया अवसि स्वधावः ।
 भद्रा ते पूषन्निड रातिरस्त्विति । नात्र भुवनम् । न पूषा ।
 न पशवः । नादित्यस्संवत्सर अेव प्रयक्षेण प्रियतमं विधात् ।
 अेतद्वै संवत्सरस्य प्रियतमं उपम् । योऽस्य मडानर्थ उत्पत्स्यमानो भवति ।
 षट् पुण्यं कुरुष्वेति । तमाडरं दधात् ॥ ७ ॥
 साकंजानां समथमाडुरेकजम् । षडुधमा ऋषयो देवजा इति ।
 तेषामिष्टानि विहितानि धामशः । स्थात्रे रेजन्ते विकृतानि उपशः ।
 को नु मर्या अमिथितः । सभा सभायमब्रवीत् ।
 जडाको अस्म दीषते । यस्तित्याज सप्पिविदं सभायाम् ।

न तस्य वाय्यपि भागो अस्ति । यदी शृणोत्यलकं शृणोति ॥ ८ ॥

न हि प्रवेदं सुकृतस्य पन्थामिति । ऋतुरेतुना नुद्यमानः ।

विननादाभिधावः । षष्टिश्च त्रिंशदा वल्गाः ।

शुकलकृष्णौ च षष्टिकौ । सारागवस्त्रैर्जरदक्षः ।

वसन्तो वसुभिस्सल ।

संवत्सरस्य सवितुः ।

प्रैषकृत्प्रथमः स्मृतः । अमूनाद्यतेत्यन्यान् ॥ ९ ॥

अमूश्च परिरक्षतः । अेता वायः प्रयुज्यन्ते ।

यत्रैतद्गुपदृश्यते । अेतदेव विजानीयात् ।

प्रमाणां कालपर्यये । विशेषां तु वक्ष्यामः ।

ऋतूनां तन्निर्बोधत । शुकलवासा रुद्रगणः ।

ग्रीष्मेणाऽऽवर्तते सल । निजलन् पृथिवीं सर्वाम् ॥ १० ॥

ज्योतिषाऽऽप्रतिभ्येन सः । विश्वरूपिणो वासांसि ।

आदित्यानां निर्बोधत । संवत्सरीणां कर्मकृलम् ।

वर्षाभिर्ददतां सल । अद्भुतो दुःप्रयक्षुरिव ।

तन्नाऽऽपीत एव दृश्यते । शीतेनाव्यथयन्निव ।

रुरुदक्ष एव दृश्यते । ह्लाद्यते ज्वलतश्चैव ।

शाम्यतश्चास्य यक्षुषी । या वै प्रजा भ्रंश्यन्ते ।

संवत्सरात्ता भ्रंश्यन्ते । याः प्रतितिष्ठन्ति ।

संवत्सरे ताः प्रतितिष्ठन्ति । वर्षाभ्य इत्यर्थः ॥ ११ ॥

अक्षिद्भुत्थितस्यैव । विप्रसन्ने कनीनिडे ।

आङ्क्तेयाद्गणं नास्ति । ऋभूणां तन्निर्बोधत ।

कनकाभानि वासांसि । अलतानि निर्बोधत ।

अन्नमश्रीत मृजमीत । अलं वो ज्वनप्रदः ।

अेता वायः प्रयुज्यन्ते । शरधत्रोपदृश्यते ॥ १२ ॥

अभिधूवन्तोऽभिघ्नन्त एव । वातवन्तो मरुद्गणाः ।

अमृतो जेतुमिषुमुष्माभिव । सन्नद्धास्सल दृशे ल ।

अपध्वस्तैर्वस्तिवर्णैरिव । विशिभासः कपर्दिनः ।
 अङ्कुदस्य योत्स्यमानस्य । कुदस्येव लोडिनी ।
 उभतश्चक्षुषी विधात् । अक्षरायोः क्षिपणोरिव ॥ १३ ॥
 दृभिर्क्षं देवलोकेषु । मनूनामुदकं गृडे ।
 अेता वायः प्रवदन्तीः । वैद्युतो यान्ति शैशिरीः ।
 ता अग्निः पवमना अन्वैक्षत । एड ञ्जुविकामपरिपश्यन् ।
 तस्यैषा भवति । एडेडवस्वतपसः ।
 मरुतस्सूर्यत्वयः । शर्म सप्रथा आवृणो ॥ १४ ॥
 अतिताम्राणि वासाँसि । अष्टिवञ्जिशतद्वि य ।
 विश्वे देवा विप्रडरन्ति । अग्निञ्जिह्वा असश्चत ।
 नैव देवो न मर्त्यः । न राजा वरुणो विभुः ।
 नाग्निर्नद्रो न पवमानः । मातृक्कथ्यन विद्यते ।
 द्विव्यस्यैका धनुरारिः । पृथिव्यामपरा श्रिता ॥ १५ ॥
 तस्येन्द्रो वमिर्गुपेण । धनुज्यामिधिनश्चयम् ।
 तदिन्द्रधनुस्वित्यज्यम् । अलवर्णेषु यक्षते ।
 अेतदेव शंथोर्बाडस्यत्यस्य । अेतद्गुदस्य धनुः ।
 रुद्रस्य त्वेव धनुरारिः । शिर उत्यिपेष ।
 स प्रवर्ग्योऽभवत् । तस्माद्यस्सप्रवर्ग्येण यज्ञेन यजते ।
 रुद्रस्य स शिरः प्रतिदधाति । नैन रुद्र आरुको भवति । य अेवं वेद ॥ १६ ॥
 अत्यूर्ध्वार्क्षोऽतिरश्चात् । शिशिरः प्रदृश्यते ।
 नैव गुपं न वासाँसि । न यक्षुः प्रतिदृश्यते ।
 अन्थोन्थं तु न छिँसातः । सतस्तद्देवलक्षणम् ।
 लोडितोऽक्षिण शारशीर्षिः । सूर्यस्योद्यनं प्रति ।
 त्वं करोषिन्थञ्जलिकाम् । त्वं करोषि निजानुकाम् ॥ १७ ॥
 निजानुकामेन्थञ्जलिका । अमी वायमुपासतामिति ।
 तस्मै सर्व ऋतवो नमन्ते । मर्यादाकरत्वात्प्रपुरोधाम् ।
 ब्राह्मण आप्नोति । य अेवं वेद । स भलु संवत्सर अेतैस्सेनानीभिस्सड ।

छन्द्राय सर्वाङ्कामान्मि॒व॒डति । स॒ द्र॒प्सः । तस्यै॒षा भवति ॥ १८ ॥
 अव॒द्र॒प्सो अ॒ शु॒मती॑मतिष्ठत् । छ॒यानः॑ कृषणो॒ दृश॑भिस्स॒डसैः॑ ।
 आ॒व॒र्त॒मिन्द्रः॑ शय्या॒ धम॑न्तम् । उ॒ष्णु॒डि तं नृ॑माणामथ॒द्रा॒मिती॑ ।
 अ॒ेत॒यैवेन्द्रः॑ सलावृ॒क्ष्या स॒ड । असुरान् प॒रि॒वृ॒श्चति ।
 पृथि॒व्यं शु॒मती॑ । ताम॒न॒व॒स्थितः॑ संवत्स॒रो द्वि॒वं य॑ ।
 नैवं विदुषाऽऽयार्या॑न्ते॒वा॒सिनौ॑ । अ॒न्यो॒न्यस्मै॑ द्रु॒ष्याता॑म् । यो द्रु॒ष्यति॑ ।
 भ॒श्यते॑ स्वर्गा॒ल्लो॒कात् । छ॒त्यु॒तु॒म॒ए॒ड॒लानि॑ ।
 सूर्य॑मा॒ए॒ड॒लान्या॒प्या॒यिकाः॑ । अ॒त॒ उ॒र्ध्वं स॒निर्व॑यनाः ॥ १९ ॥
 आ॒रोगो॑ ब्रा॒जः प॒टरः॑ प॒त॒ङ्गः । स्व॒र्णरो॑ ज्योतिषि॒मान् वि॒भा॒सः ।
 ते अ॒स्मै स॒र्वे द्वि॒वमा॑त॒प॒न्ति । उ॒र्ध्वं द्रु॒डाना॑ अन॒प॒स्फुर॑न्त॒ छ॒ति ।
 क॒श्यपो॑ऽऽ॒ष्टमः॑ । स॒ म॒डामे॑रुं न॒ ज॒ड॒ति ।
 तस्यै॒षा भवति॑ । य॒त्ते शि॒ल्वं॑कश्यप॒ रो॒य॒नाव॑त् ।
 छ॒न्द्रि॒याव॑त्पु॒ष्कलं॑ चि॒त्र॒मानु॑ । यस्मि॒न्सूर्या॑ अ॒र्पि॒ता॒स्स॒स सा॒डम् ॥ २० ॥
 तस्मिन् राजानमधि॒वि॒श्रये॑म॒मिति॑ । ते अ॒स्मै स॒र्वे क॒श्यपा॑ज्ज्य॒ ओ॒ति॒र्त्वि॒भन्ते॑ ।
 तान्त्सो॒मः क॒श्यपा॑दधि॒नि॒र्द्ध॒मति॑ । अ॒स्ता॒कर्म॑कृ॒द्वि॒वैव॑म् ।
 प्रा॒णो जु॒वानी॑न्द्रि॒यजु॒वानि॑ । स॒स शी॑र्ष॒ण्याः प्रा॒णाः ।
 सूर्या॑ छ॒त्या॒चार्याः॑ । अ॒प॒श्य॒म॒डमे॑तान्त्स॒स सूर्या॑नि॒ति ।
 प॒ञ्च॒क॒र्णो वा॒त्स्या॒यनः॑ । स॒स॒क॒र्णश्च॑ प्वा॒क्षिः ॥ २१ ॥

See a note in the end on adding t before sapta for apashyamahametAntsapta
 आनुश्राविक अ॒व॒ नौ क॒श्यप॑ छ॒ति । उ॒भौ वे॒द॒यिते॑ ।
 न छि शेकुमि॒व म॒डामे॑रुं ग॒न्तु॑म् । अ॒प॒श्य॒म॒डमे॑त्सूर्य॒मा॒ए॒डलं॑ प॒रि॒व॒र्त॒मान॑म् ।
 गा॒र्घ्यः प्रा॑ण॒त्रा॒तः । ग॒च्छ॑न्त॒ म॒डामे॑रुम् । अ॒कं या॑ज॒डत॑म् ।
 ब्रा॒जप॑टर॒प॒त॒ङ्गा नि॒डने॑ । ति॒ष्ठ॒न्ना॒त॒प॒न्ति । तस्मा॑द्वि॒ड त॒ज्जि॒त॒पाः ॥ २२ ॥
 अ॒मु॒त्रे॒तरे॑ । तस्मा॑द्वि॒ड॒त॒ज्जि॒त॒पाः । ते॒षामे॑षा॒ भवति॑ ।
 स॒स सूर्या॑ द्वि॒वम॑नु॒प्र॒वि॒ष्टाः । तान॒वे॒ति प॒थि॒भिर्द॑क्षि॒णा॒वान् ।
 ते अ॒स्मै स॒र्वे धृ॒त॒मा॑त॒प॒न्ति । उ॒र्ध्वं द्रु॒डाना॑ अन॒प॒स्फुर॑न्त॒ छ॒ति ।
 स॒स॒र्त्वि॒ज॒स्सूर्या॑ छ॒त्या॒चार्याः॑ । ते॒षामे॑षा॒ भवति॑ । स॒स द्वि॒शो॒ नाना॑सूर्याः ॥ २३ ॥

सम उ॒तार ऋ॒त्वि॒जः । दे॒वा आ॒दित्या॑ ये॒ सम ।
ते॒भिस्सो॒माभी॒रक्ष॑ण॒ इति॑ । तद॒प्या॒म्नायः॑ ।
दि॒ग्भा॒ज ऋ॒तून् क॒रोति॑ । अ॒तयै॒वा॒पृता॑ स॒हस्र॑सूर्य॒ताया॑ इति॒ वैशं॑पा॒यनः॑ ।
तस्यै॒षा भ॑वति । य॒द्भ्या॒व॒ इन्द्र॑ ते॒ शत॑ शतं॒ भूमीः॑ ।
उ॒तस्युः । न॒त्वा॒ व॒ज्जिन् स॒हस्र॑ सूर्याः ॥ २४ ॥
अ॒नु॒न॒जात॑म॒ष्ट रो॒दसी॑ इति । ना॒ना॒वि॒ङ्ग॒त्वाद्द॒तूनां॑ ना॒ना॒सूर्य॑त्वम् ।
अ॒ष्टौ तु॑ व्य॒वसि॑ता इति । सूर्य॑मा॒ण्ड॒लान्य॑ष्टा॒त उ॒र्ध्वम् ।
तेषा॑मो॒षा भ॑वति । यि॒त्रं दे॒वाना॑मु॒दगा॑दनी॒कम् ।
य॒क्षुर्मि॒त्रस्य॑ व॒रु॒णस्या॑ग्ने । आ॒प्रा धा॒वापृ॒थिवी॑ अ॒न्तरि॑क्षम् ।
सूर्य॑ आ॒त्मा ज॑गत॒स्तस्थु॑षश्चेति ॥ २५ ॥
क्वे॒दम॒भ्रनि॑वि॒शते॑ । क्वा॒य सं॑व॒त्सरो॑ मि॒थः ।
क्वा॒डः क्वे॒यन्टे॒व रा॒त्री । क्व॒ मा॒सा ऋ॒तवः॑ श्रि॒ताः ।
अ॒र्ध्दमा॑सा॒ मु॒हूर्ताः॑ । नि॒मोषा॑स्तु॒टिभि॑स्स॒ह ।
क्वे॒मा आ॒पो नि॑वि॒शन्ते॑ । य॒दीतो॑ या॒न्ति॒ सभ॑प्रति ।
का॒ला अ॒प्सुनि॑वि॒शन्ते॑ । आ॒पस्सूर्ये॑ स॒मा॒हिताः॑ ॥ २६ ॥
अ॒भ्राण्य॑पः प्र॒प॒द्यन्ते॑ । वि॒द्युन्सूर्ये॑ स॒मा॒हिता॑ ।
अ॒न॒व॒र्णो॑ ष॒मे भू॑मी । ष॒यं या॑ऽसौ॒ य रो॒दसि॑ ।
डि॒ स्वि॑द॒त्रान्तरा॑ भू॒तम् । ये॒नेमे॑ वि॒धृते॑ उ॒भे ।
वि॒ष॒णु॒ना वि॒धृते॑ भू॒मी । इति॑ व॒त्स॒स्य वे॒दना॑ ।
ॐरा॒वती॑ ये॒नुम॑ती॒ डि॒ भू॒तम् । सू॒यव॑सि॒नी म॒नुषे॑ द॒शस्ये॑ ॥ २७ ॥
व्य॒ष्ट॒भ्राद्रो॑द॒सी वि॒ष॒ण्वेते॑ । द्वा॒घर्थ॑ पृ॒थि॒वीम॑भितो॒ म॒थूपैः॑ ।
कि॒न्त॒द्वि॒ष॒णोर्ब॑लमा॒हुः । का॒ दी॒प्तिः॑ डिं॒ प॒राय॑णम् ।
अ॒को य॒द्भ्रा॒र्यदे॒वः । रे॒जती॑ रो॒दसी॑ उ॒भे ।
वा॒ता॒द्वि॒ष॒णोर्ब॑लमा॒हुः । अ॒क्षरा॑दी॒प्तिरु॒च्यते॑ ।
त्रि॒प॒द्वा॒द्भ्रा॒र्यदे॒वः । य॒द्वि॒ष॒णोरे॑कमु॒त्तम॑म् ॥ २८ ॥
अ॒ग्नयो॑ वा॒यवश्चै॒व । अ॒त॒दस्य॑ प॒राय॑णम् ।

पृ॒ष्ठामि॑ त्वा॒ परं॑ मृ॒त्युम् । अ॒वमं॑ म॒ध्यम॑ञ्च॒तुम् ।
 लो॒ङ्ग्य॑ पु॒ण्यपा॑नाम् । अ॒तत्पृ॑ष्ठामि॒ सम्प्र॑ति ।
 अ॒मुमा॑हुः परं॑ मृ॒त्युम् । प॒वमानं॑ तु॒ मध्य॑मम् ।
 अ॒ग्निरे॒वाव॑मो मृ॒त्युः । य॒न्द्रमा॑श्चतु॒रुच्य॑ते ॥ २९ ॥
 अ॒ना॒भोगाः॑ परं॑ मृ॒त्युम् । पा॒पास्सं॑यन्ति॒ सर्व॑दा ।
 आ॒भोगा॑स्त्वेव॒ संय॑न्ति । यत्र॑ पु॒ण्य॒कृतो॑ ज॒नाः ।
 ततो॑ म॒ध्यम॑मायन्ति । य॒तुम॑ग्निं॒ य॒ सम्प्र॑ति ।
 पृ॒ष्ठामि॑ त्वा॒ पाप॑कृतः । यत्र॑ या॒तय॑ते॒ यमः॑ ।
 त्वत्र॑स्तद्ब्र॒ह्मन् प्र॑ब्रू॒हि । य॒दि वे॒त्याऽस॑तो॒ गृह॑न् ॥ ३० ॥
 क॒श्यपा॑द्दृ॒ष्टिता॑स्सूर्याः । पा॒पान्निर्घ्न॑न्ति॒ सर्व॑दा ।
 रो॒दस्यो॑न्तर्द॒शेषु॑ । तत्र॑ न्य॒स्यन्ते॑ वा॒सवैः ।
 तेऽश॑रीराः प्र॒पद्य॑न्ते । यथाऽपु॒ण्यस्य॑ क॒र्मणः॑ ।
 अ॒पाण्य॑पा॒दके॑शासः । तत्र॑ ते॒योनि॑जा॒ जनाः॑ ।
 मृ॒त्वा पु॑नर्मृ॒त्युमा॑पद्यन्ते । अ॒धमा॑ना॒स्स्वक॑र्म॒भिः ॥ ३१ ॥
 आशा॑तिकाः क्ति॒मय॑ ऽव । ततः॑ पू॒यन्ते॑ वा॒सवैः॑ अ॒पैतं॑ मृ॒त्युं ज॑यति ।
 य॒ अ॒वं वे॑द । स॒ ष॒त्वैवं॑ वि॒द्ब्रह्म॑णः । दी॒र्घश्रु॑त्त॒मो भ॑वति ।
 क॒श्यप॑स्यातिथि॒स्त्रिस्त्रि॑द्गम॒नस्त्रि॑द्गम॒नः । तस्यै॑षा भवति ।
 आ॒यस्मि॑न्श्च॒स वा॑सवाः । रो॒हन्ति॑ पू॒र्व्या रु॑हः ॥ ३२ ॥
 ऋषि॑र् उ॒ दी॒र्घश्रु॑त्त॒मः । ऽन्द्र॑स्य॒ धर्मो॑ अतिथि॒रिति॑ ।
 क॒श्यपः॑ पश्य॒को भ॑वति । यत्सर्वं॑ प॒रिप॑श्यतीति॒ सौक्ष्म्या॑त् ।
 अथा॑ग्ने॒रष्ट॑पुरु॒षस्य॑ । तस्यै॑षा भवति ।
 अ॒ग्ने न॑य सु॒पथा॑ रा॒ये अ॑स्मान् । वि॒श्वानि॑ दे॒व व॑यु॒नानि॑ वि॒द्वान् ।
 यु॒यो॒ध्यस्म॑ज्जु॒डुरा॑ण॒मेनः॑ । भू॒यिष्ठ॑न्ते॒ नम॑ उ॒क्तिं वि॑धे॒मेति॑ ॥ ३३ ॥
 अ॒ग्निश्च॑ जा॒तवे॑दाश्च । स॒डो॒जा अ॑जि॒राप्र॑भुः । वैश्वान॑रो॒ नर्या॑पाश्च ।
 प॒ङ्क्ति॑राधाश्च॒ सप्त॑मः॒ विसर्पे॑वाऽऽष्ट॒मोऽग्नी॑नाम् ।
 अ॒तेऽष्टौ॑ वसवः॒ क्षिता॑ ऽति । यथ॑र्त्वेवा॒ग्नेर॑र्षि॒र्षां वि॑शेषाः ।
 नी॒ला॒र्षिश्च॑ पी॒तका॑र्षिश्चेति । अथ॑ वा॒योरे॑का॒दश॑पुरु॒षस्यै॑का॒दश॑स्त्रीक॒स्य ।

प्र॒भ्रा॒ज॒मा॒ना॒ व्य॒व॒दा॒ताः ॥ ३४ ॥

या॒श्च॒ वा॒सु॒कि॒वै॒द्यु॒ताः । र॒ज॒ताः प॒रु॒षाः श्या॒माः । क॒पि॒वा अ॒ति॒लो॒डि॒ताः ।

ॐ॒र्ध्वा अ॒व॒प॒त॒न्ता॒श्च । वै॒द्यु॒त॒ ष॒त्ये॒का॒द॒श । नै॒नं वै॒द्यु॒तो॒ ङि॒न॒स्ति॒ ।

य॒ अ॒ेवं॒ वे॒द॒ । स॒ ङो॒वा॒य॒ व्य॒ासः॒ पा॒रा॒श॒र्यः॒ ।

वि॒द्यु॒द्ग॒ध॒मे॒वा॒ढं॒ मृ॒त्यु॒मै॒श्व॒मि॒ति॒ । न॒ त्व॒का॒म॒ उ॒न्ति॒ ॥ ३५ ॥

य॒ अ॒ेवं॒ वे॒द॒ । अ॒थ॒ ग॒न्ध॒र्व॒गा॒णाः । स्व॒ान॒भ्रा॒ट् ।

अ॒ऽधा॒रि॒र्भ॒भ्रा॒रिः । ङ॒स्त॒स्सु॒ङ॒स्तः॒ । कृ॒शा॒नु॒र्वि॒श्वा॒व॒सुः॒ ।

मूर्ध॒न्वा॒न्ध॒र्य॒व॒र्याः॒ । कृ॒ति॒रि॒त्ये॒का॒द॒श॒ ग॒न्ध॒र्व॒गा॒णाः ।

दे॒वा॒श्च॒ म॒हा॒दे॒वाः । र॒श्म॒य॒श्च॒ दे॒वा॒ ग॒र॒गि॒रः ॥ ३६ ॥

नै॒नं गि॒रो॒ ङि॒न॒स्ति॒ । य॒ अ॒ेवं॒ वे॒द॒ ।

गौ॒री॒ मि॒मा॒य॒ स॒वि॒ला॒नि॒ त॒क्ष॒ती॒ । अ॒ेक॒प॒दी॒ द्वि॒प॒दी॒ सा॒ य॒तु॒ष्प॒दी॒ ।

अ॒ष्टा॒प॒दी॒ न॒व॒प॒दी॒ ब॒भू॒वु॒षी॒ । स॒स्रा॒क्ष॒रा॒ प॒र॒मे॒ व्यो॒म॒न्नि॒ति॒ ।

वा॒यो॒ वि॒शो॒ष॒ण॒म् । अ॒थ॒ नि॒ग॒द॒व्या॒भ्या॒ताः ।

ता॒न॒नु॒क॒मि॒ष्या॒मः । व॒रा॒ढ॒व॒स्स॒व॒त॒प॒सः ॥ ३७ ॥

वि॒द्यु॒न्म॒ङ॒सो॒ धू॒प॒यः॒ । श्वा॒प॒यो॒ गृ॒ह॒मे॒धा॒श्चे॒त्ये॒ते॒ ।

ये॒ ये॒मे॒ऽशि॒मि॒वि॒द्वि॒षः॒ । प॒र्ज॒न्या॒स्स॒स॒म॒ पृ॒थि॒वी॒म॒भि॒व॒र्ष॒न्ति॒ ।

वृ॒ष्टि॒भि॒रि॒ति॒ । अ॒ेत॒यै॒व॒ वि॒भ॒ङ्गि॒वि॒प॒री॒ताः । स॒म॒भि॒र्वा॒ तै॒रु॒दी॒रि॒ताः॒ ।

अ॒मू॒न्लो॒का॒न॒भि॒व॒र्ष॒न्ति॒ । ते॒शा॒मे॒षा॒ भ॒व॒ति॒ । स॒मा॒न॒मे॒त॒दु॒द॒क॒म् ॥ ३८ ॥

ॐ॒श्वै॒त्य॒व॒या॒ङ॒भिः॒ । भूमिं॑ प॒र्ज॒न्या॒ जि॒न्व॒न्ति॒ । दि॒वं जि॒न्व॒न्त्य॒ग्न॒य॒ ष॒ति॒ ।

य॒द॒क्ष॒रं॒ भू॒त॒कृ॒त॒म् । वि॒श्वे॒ दे॒वा॒ ङ॒पा॒स॒ते॒ । म॒ह॒र्षि॒म॒स्य॒ गो॒सा॒र॒म् ।

ज॒म॒द॒ग्नि॒म॒कु॒र्व॒त॒ । ज॒म॒द॒ग्नि॒रा॒प्या॒य॒ते॒ ।

छ॒न्दो॒भि॒श्च॒तु॒रु॒त्त॒रैः॒ । रा॒ज्ञा॒स्सो॒म॒स्य॒ तु॒सा॒सः ॥ ३९ ॥

ब्र॒ह्म॒णा॒ वी॒र्या॒व॒ता॒ । शि॒वा॒ नः॒ प्र॒दि॒शो॒ दि॒शः॒ ।

त॒श्चं॒ यो॒रा॒वृ॒णी॒म॒डे॒ । गा॒तुं॒ य॒ज्ञा॒य॒ । गा॒तुं॒ य॒ज्ञा॒प॒त॒ये॒ ।

दे॒वी॒स्स॒व॒स्ति॒र॒स्तु॒ नः॒ । स्व॒स्ति॒र्मा॒नु॒षे॒भ्यः॒ । ॐ॒र्ध्वं॒ जि॒गा॒तु॒ भेष॒ज॒म् ।

श॒न्नो॒ अ॒स्तु॒ द्वि॒प॒दे॒ । शं॒ य॒तु॒ष्प॒दे॒ ।

सो॒म॒पा॒ (३) अ॒सो॒म॒पा॒ (३) ष॒ति॒ नि॒ग॒द॒व्या॒भ्या॒ताः ॥ ४० ॥

स॒ड॒स्र॒वृ॒द्वि॒यं॑ भूमिः । प॒रं॑ व्योम॒ स॒ड॒स्र॒वृ॒त् । अ॒ग्नि॒ना॒ भु॒ज्य॒ना॒स॒त्या ।
वि॒श्व॒स्य॒ ज॒ग॒त॒स्प॒ती । जा॒या॒ भूमिः॑ प॒ति॒र्व्या॑म । मि॒थु॒न॒न्ता॒ अ॒तु॒र्य॒थुः ।
पु॒त्रो॒ भृ॒ड॒स्प॒ती॒ रु॒द्रः । स॒र॒मा॒ ए॒ति॒ स्त्री॒पु॒मम् ।
शु॒क्ल॒न् वाम॒न्य॒द्य॒जं॒ वाम॒न्य॒त् । वि॒षु॒उ॒पे॒ अ॒ड॒नी॒ धौ॒रि॒व॒ स्थः ॥ ४१ ॥

वि॒श्व॒ा॒ डि॒ मा॒या॒ अ॒व॒थः॑ स्व॒धा॒व॒न्तौ ।

भ॒द्रा॒ वां॑ पू॒ष॒णा॒वि॒ड॒रा॒ति॒र॒स्तु॒ वा॒सा॒त्यौ॒ शि॒त्रौ॒ ज॒ग॒तो॒ नि॒धा॒नौ ।
धा॒वा॒भू॒मी॒ र॒थः॑ स॒ स॒भा॒यौ । ता॒व॒ग्नि॒ना॒ रा॒स॒भा॒श्चा॒ ड॒वं॒ मे ।
शु॒भ॒स्प॒ती॒ आ॒ग॒त॒सूर्य॒या॒ स॒ड॒ । त्यु॒ग्रो॒ड॒ भु॒ज्यु॒म॒ग्नि॒नो॒द॒मे॒धे ।
र॒थि॒त्र॒ क॒श्चि॒न्म॒भृ॒वां (२)॒ अ॒वा॒डाः । त॒मू॒ड॒थु॒र्नो॒भि॒रा॒त्म॒न्व॒ती॒भिः ।
अ॒न्त॒रि॒क्ष॒पु॒ड्भि॒र॒पो॒द॒का॒भिः ॥ ४२

ति॒स्रः॑ क्ष॒प॒स्त्रि॒र॒डा॒ति॒प्र॒ज॒द्भिः । ना॒स॒त्या॒ भु॒ज्यु॒मू॒ड॒थुः॒ प॒त॒ङ्गैः ।
स॒मु॒द्र॒स्य॒ ध॒न्व॒न्ना॒र्द्र॒स्य॒ पा॒रे । त्रि॒भी॒र॒थै॒श्श॒त॒प॒द्भिः॒ ष॒ड॒श्रैः ।
स॒वि॒ता॒रं॑ वि॒त॒न्व॒न्त॒म् । अ॒नु॒ब॒ध्ना॒ति॒ शां॒भ॒रः । आ॒प॒पू॒र्ष॒भ॒र॒श्चै॒व ।
स॒वि॒ता॒रे॒प॒सो॒ड॒भ॒व॒त् । त्य॒ सु॒तु॒मं॑ वि॒दि॒त्वै॒व । भृ॒डु॒सो॒म॒ गि॒रं॑ व॒शी ॥ ४३ ॥

अ॒न्वे॒ति॒ तु॒ग्रो॒ व॒डि॒या॒न्त॒म् । आ॒य॒सू॒या॒न्त्सो॒म॒तृ॒प्सु॒षु । स॒ स॒ङ्ग्रा॒म॒स्त॒मो॒धो॒ऽत्यो॒तः ।
वा॒यो॒ गाः॑ पि॒पा॒ति॒ तत् । स॒ त॒द्रो॒भि॒स्स्ता॒ऽत्ये॒त्य॒न्ये । र॒क्ष॒सा॒न॒न्वि॒ता॒श्च॒ ये ।
अ॒न्वे॒ति॒ प॒रि॒वृ॒त्या॒ऽस्तः । अ॒व॒मे॒तौ॒स्थो॒ अ॒ग्नि॒ना ।
ते॒ अ॒मे॒ते॒ धुःपृ॒थि॒व्योः । अ॒ड॒र॒ड॒र्गा॒र्भ॒न्ध॒घा॒थे ॥ ४४ ॥

त॒यो॒रे॒तौ॒ व॒त्सा॒व॒डो॒रा॒त्रे । पृ॒थि॒व्या॒ अ॒डः । दि॒वो॒ रा॒त्रिः ।
ता॒ अ॒वि॒सृ॒ष्टौ । द॒म्प॒ती॒ अ॒व॒ भ॒व॒तः । त॒यो॒रे॒तौ॒ व॒त्सौ ।
अ॒ग्नि॒श्चा॒दि॒त्य॒श्च॒ । रा॒त्रे॒र्व॒त्सः । श्वे॒त॒ आ॒दि॒त्यः । अ॒डो॒ऽग्निः ॥ ४५ ॥
ता॒म्रो॒ अ॒रु॒णः । ता॒ अ॒वि॒सृ॒ष्टौ । द॒म्प॒ती॒ अ॒व॒ भ॒व॒तः ।
त॒यो॒रे॒तौ॒ व॒त्सौ । वृ॒त्र॒श्च॒ वै॒द्यु॒त॒श्च॒ । अ॒ग्ने॒र्वृ॒त्रः । वै॒द्यु॒त॒ आ॒दि॒त्य॒स्य॒ ।
ता॒ अ॒वि॒सृ॒ष्टौ । द॒म्प॒ती॒ अ॒व॒ भ॒व॒तः । त॒यो॒रे॒तौ॒ व॒त्सौ ॥ ४६ ॥

उ॒ष्मा॒ य॒ नी॒डा॒र॒श्च॒ । वृ॒त्र॒स्थो॒ष्मा॒ वै॒द्यु॒त॒स्य॒ नी॒डा॒रः ।
तौ॒ ता॒वे॒व॒ प्र॒ति॒प॒द्ये॒ते । से॒य॒ रा॒त्री॒ ग॒र्भि॒णी॒ पु॒त्रे॒ण॒ सं॒व॒स॒ति॒ ।

तस्या वा अेतदुल्बलाम् । यद्रात्रौ रश्मयः ।
 यथा गोर्गर्भिएया उल्बलाम् । अेवमेतस्या उल्बलाम् ।
 प्रजयिष्णुः प्रजया य पशुभिश्च भवति ।
 य अेवं वेद । अेतमुद्यन्तमपियन्त येति ।
 आदित्यः पुण्यस्य वत्सः । अथ पवित्राङ्गिरसः ॥ ४७ ॥
 पवित्रवन्तः परिव्राजमासते । पितेषां प्रत्नो अभिरक्षति व्रतम् ।
 मडस्समुद्रं वरुणस्तिरोदधे । धीरा षष्ठेकुर्धरुष्वारभम् ।
 पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते । प्रभुर्गान्त्राणि पर्येषिविश्चतः ।
 अतमतनूर्न तदाभो अश्रुते । श्रुतास षड्वन्तस्तत्समाशत ।
 ब्रह्मा देवानाम् । असतस्सद्यै ततक्षुः ॥ ४८ ॥
 ऋशयस्सामान्निश्च यत् । सर्वेऽत्रयो अगस्त्यश्च ।
 नक्षत्रैश्शकृतोऽवसन् । अथ सवितुः श्यावाश्वस्याऽवर्तिकामस्य ।
 अमी य ऋक्षा निडितास उख्या । नक्तं ददृश्रे कुडाचिद्विवेयुः ।
 अदब्भानि वरुणस्य व्रतानि । विद्याकशख्यन्द्रमा नक्षत्रमेति ।
 तत्सवितुर्वरेण्यं । भर्गो देवस्य धीमहि ॥ ४९ ॥
 धियो यो नः प्रचोदयात् । तत्सवितुर्वृणीमहे ।
 वयन्देवस्य भोजनम् । श्रेष्ठ सर्वधातमम् ।
 तुरं भगस्य धीमहि । अपागूढत सविता तृभीन् ।
 सर्वादिवो अन्धसः । नक्तन्तान्यभवनृशे ।
 अस्थ्यस्थना संभविष्यामः । नाम नामैव नाम मे ॥ ५० ॥
 नपु सङ्कं पुमा स्त्र्यस्मि । स्थावरोऽस्यथ जङ्गमः ।
 यजेऽयक्षि यष्टाडे य । मया भूतान्ययक्षत ।
 पशवो मम भूतानि । अनुबन्धोऽस्यथ विभुः ।
 स्त्रियस्सतीः । ता उमे पु स आहुः ।
 पश्यदक्षाण्वान्नवियेतदन्धः । कविर्यः पुत्रस्य षमा चिकेत ॥ ५१ ॥
 यस्ता विजानाथ्सवितुः पितासत् । अन्धो मणिमविन्दत् ।
 तमनङ्गुलिरावयत् । अग्नीवः प्रत्यमुच्यत् ।

तमजिह्वा असञ्चत । उर्ध्वमूलमवाकशाभम् ।
 वृक्षं यो वेद सम्प्रति । न स जातु जनः श्रद्धयात् ।
 मृत्युर्मा मारयादितिः । उसित रुदितङ्गीतम् ॥ ५२ ॥
 वीणापणवलासितम् । मृतञ्जुवं य यत्किञ्चित्
 अङ्गानि स्नेव विद्धि तत् । अतृष्य स्तृष्यध्यायत् ।
 अस्माज्जाता मे मिथु यरन् । पुत्रो निरृत्या वैदेहः ।
 अयेता यश्च येतनः । स तं मणिमविन्दत् ।
 सोऽनङ्गुविरावयत् । सोऽग्नीवः प्रत्यमुञ्चत् ॥ ५३ ॥
 सोऽजिह्वो असञ्चत । नैतमृशिं विदित्वा नगरं प्रविशेत् ।
 यद्दि प्रविशेत् । मिथौ यस्त्विवा प्रविशेत् ।
 तश्चसम्भवस्थं व्रतम् । आतमग्ने रथन्तिष्ठ ।
 ओकाश्वमेकयोजनम् । ओकयकमेकधुरम् ।
 वातघ्राजिगतिं विभो । न रिष्यति न व्यथते ॥ ५४ ॥
 नास्याक्षो यातु सज्जति । यश्छ्वेतात्रोडिता श्वाग्नेः ।
 रथे युक्त्वाऽधितिष्ठति । ओकया च दशभिश्च स्वभूते ।
 द्वाभ्यामिष्टये वि शेत्या य । तिसृभिश्च वडसे त्रि शता य ।
 नियुद्भिर्वायविडिता विमुञ्च ॥ ५५ ॥
 आतनुष्व प्रतनुष्व । उद्धमाऽऽधम सन्धम ।
 आदित्ये यन्द्रवर्णानाम् । गर्भमाधेडि यः पुमान् ।
 षतस्सिक्त सूर्यगतम् । यन्द्रमसे रसङ्घृषि ।
 वारादञ्जनयाग्नेऽग्निम् । य ओको रुद्र उच्यते ।
 असङ्ख्यातास्सोऽस्त्राणि । स्मर्यते न य दृश्यते ॥ ५६ ॥
 ओवमेतन्निबोधत । आमन्द्रैरिन्द्र उरिभिः ।
 याडि मयूररोमभिः । मा त्वा डेशिन्नियेमुरिन्न पाशिनः ।
 धधन्वेव ता षडि । मा मन्द्रैरिन्द्र उरिभिः ।
 यामि मयूररोमभिः । मा मा डेशिन्नियेमुरिन्न पाशिनः ।
 निधन्वेव तां (२) षमि । अणुभिश्च मडड्भिश्च ॥ ५७ ॥

नि॒घृ॒ष्वै॒र॒स॒मा॒यु॒तैः । का॒र्त्त॒व्यै॒रि॒त्वि॒मा॒प॒न्नैः ।
 ध॒न्ना॒या॒ङि॒ स॒ड॒स्यु॒ङ् । अ॒ग्नि॒र्वि॒भ्रा॒ष्टि॒व॒स॒नः ।
 वा॒यु॒श्चे॒त॒सि॒ङ्गु॒ङ्कः । सं॒व॒त्स॒रो॒ वि॒षू॒व॒र्षैः ।
 नि॒त्य॒र॒ते॒ऽनु॒य॒रा॒स्त॒व । सु॒ब्र॒ह्म॒ण्यो॒ सु॒ब्र॒ह्म॒ण्यो॒ सु॒ब्र॒ह्म॒ण्यो॒म् ।
 ध॒न्ना॒ग॒च्छ॒ ङ॒रि॒व॒ आ॒ग॒च्छ॒ मे॒घा॒ति॒येः । मे॒घ॒ वृ॒ष॒ण॒श्च॒ मे॒ने ॥ ५८ ॥
 गौ॒रा॒व॒स्क॒न्दि॒न्न॒ड॒व्या॒यै॒ जा॒र । कौ॒शि॒क॒ब्र॒ह्म॒ण॒ गौ॒त॒म॒ब्रु॒वा॒ण ।
 अ॒रु॒ण॒श्च॒ ध॒डा॒ग॒ताः । व॒स॒वः॒ पृ॒थि॒वि॒क्षि॒तः ।
 अ॒ष्टौ॒दि॒ग्वा॒स॒सो॒ऽऽ॒यः । अ॒ग्नि॒श्च॒ जा॒त॒वे॒दा॒श्चे॒त्ये॒ते ।
 त॒न्ना॒श्चा॒स्ता॒म्र॒रथाः । ता॒म्र॒व॒र्णा॒स्तथा॒ऽसि॒ताः ।
 द॒ण्ड॒ड॒स्ताः॑ प्या॒द॒ऽद॒तः । ध॒तो॒ रु॒द्राः॑ प॒रा॒ऽङ्ग॒ताः ॥ ५९ ॥
 उ॒क्तं॑ स्था॒नं प्र॒मा॒ण॒ञ्च॒ पुर॒ ध॒त । बृ॒ह॒स्प॒ति॒श्च॒ स॒वि॒ता॒ य॒ ।
 वि॒श्व॒रु॒पै॒रि॒डा॒ग॒ता॒म् । रथो॒नो॒द॒क॒व॒र्त्त॒ना ।
 अ॒प्सु॒षा॒ ध॒ति॒ त॒द्व॒योः । उ॒क्तो॒ वे॒षो॒ वा॒सा॒ सि॒ य॒ ।
 का॒ला॒व॒य॒वा॒ना॒मि॒तः प्र॒ती॒ज्या । वा॒सा॒त्या॒ ध॒त्य॒श्चि॒नोः ।
 को॒ऽन्त॒रि॒क्षे॒ श॒ब्द॒ङ्क॒रो॒ती॒ति॒ । व॒सि॒ष्टो॒ रौ॒डि॒णो॒ भी॒मा॒ सा॒ञ्च॒के॒ ।
 त॒स्यै॒षा॒ भ॒व॒ति॒ । वा॒श्रे॒व॒ वि॒द्यु॒दि॒ति॒ ।
 ब्र॒ह्म॒ण॒ उ॒द॒र॒ण॒म॒सि॒ । ब्र॒ह्म॒ण॒ उ॒दी॒र॒ण॒म॒सि॒ ।
 ब्र॒ह्म॒ण॒ आ॒स्त॒र॒ण॒म॒सि॒ । ब्र॒ह्म॒ण॒ उ॒प॒स्त॒र॒ण॒म॒सि॒ ॥ ६० ॥
 [अ॒प॒क॒ाम॒त॒ ग॒र्भि॒ण्यः॑]
 अ॒ष्ट॒यो॒नी॒म॒ष्ट॒पु॒त्रा॒म् । अ॒ष्ट॒प॒त्नी॒मि॒मां॑ म॒डी॒म् ।
 अ॒हं॒ वे॒द॒ न॒ मे॒ मृ॒त्युः । न॒या॒मृ॒त्यु॒र॒घा॒ड॒रत् ।
 अ॒ष्ट॒यो॒न्य॒ष्ट॒पु॒त्र॒म् । अ॒ष्ट॒प॒दि॒द॒म॒न्त॒रि॒क्ष॒म् ।
 अ॒हं॒ वे॒द॒ न॒ मे॒ मृ॒त्युः । न॒या॒मृ॒त्यु॒र॒घा॒ड॒रत् ।
 अ॒ष्ट॒यो॒नी॒म॒ष्ट॒पु॒त्रा॒म् । अ॒ष्ट॒प॒त्नी॒म॒मू॒न्दि॒व॒म् ॥ ६१ ॥
 अ॒हं॒ वे॒द॒ न॒ मे॒ मृ॒त्युः । न॒या॒मृ॒त्यु॒र॒घा॒ड॒रत् ।
 सु॒त्रा॒मा॒णां॑ म॒डी॒मू॒षु । अ॒दि॒ति॒र्धौ॑दि॒ति॒र॒न्त॒रि॒क्ष॒म् ।
 अ॒दि॒ति॒र्मा॒ता॒ स॒ पि॒ता॒ स॒ पु॒त्रः । वि॒श्वे॒ दे॒वा॒ अ॒दि॒तिः॑ प॒ञ्च॒ज॒नाः॑ ।

अ॒दिति॑र्ज॒तम॑दिति॒ज॒नित्व॑म् । अ॒ष्टौ पु॒त्रासो॑ अ॒दितेः॑ ।
ये ज॒तास्त॒न्वः परि॑ । द॒वं (२)॑ उप॒प्रैत्स॒मभिः॑ ॥ ६२ ॥

प॒रा मा॒र्ता॒ण्डमा॑स्यत् । स॒मभिः॑ पु॒त्रैर॑दितिः ।
उप॒प्रैत्पू॒र्व्यं यु॒गम् । प्र॒जायै॑ म॒ृत्यवे॑ तत् ।
प॒रा मा॒र्ता॒ण्डमा॑भरदिति । तान॒नु॒कु॒मि॒ध्यामः॑ ।
मि॒त्रश्च॑ व॒रु॒णश्च॑ । धा॒ता या॒र्य॒मा य॑ ।
अ॒शश्च॑ भ॒गश्च॑ । ष॒न्द्रश्च॑ वि॒वस्वा॑ श्ये॒त्येते॑ ।
डि॒र॒ण्य॒ गर्भो॑ ऽ स॒शु॒चि॒षत् ।
ब्र॒ह्म॒ज॒ज्ञानं॑ तदित्य॒द्यमि॑ति॒ गर्भ॑ प्रा॒जाप॒त्यः ।
अथ॑ पु॒रुषः॑ स॒म पु॒रुषः॑ ॥ ६३ ॥

[यथास्थानं गर्भिण्यः]

यो॒ऽसौ॑ त॒प॒नु॒दिति॑ । स॒ सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णाना॑द्यायो॒दिति॑ ।
मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णाना॑द्यायो॒दगाः ।
अ॒सौ यो॒ऽस्तमे॑ति । स॒ सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णाना॑द्याया॒ऽस्तमे॑ति ।
मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णाना॑द्याया॒ऽस्त॒ङ्गाः ।
अ॒सौ य॑ आ॒पूर्य॑ति । स॒ सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैरा॑पूर्यति ॥ ६४ ॥
मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णैरा॑पूरि॒ष्ठाः ।
अ॒सौ यो॒ऽप॒क्षी॑यति । स॒ सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॑प॒क्षी॑यति ।
मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णैर॑प॒क्षे॒ष्ठाः ।
अ॒मू॒नि॒ नक्ष॑त्राणि । सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रस॑र्पन्ति॒ योत्स॑र्पन्ति॒ य ।
मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रसृ॑प॒त मोत्सृ॑प॒त ॥ ६५ ॥
ॐ मे॑ मा॒साश्चा॑र्ध॒मासा॑श्च । सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रस॑र्पन्ति॒ योत्स॑र्पन्ति॒ य ।
मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रसृ॑प॒त मोत्सृ॑प॒त ।
ॐ ऋ॒तवः॑ । सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रस॑र्पन्ति॒ योत्स॑र्पन्ति॒ य ।
मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रसृ॑प॒त मोत्सृ॑प॒त ।
अ॒यं सं॒वत्स॑रः । सर्वे॑षां भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रस॑र्पति॒ योत्स॑र्पति॒ य ॥ ६६ ॥
मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रसृ॑प॒त मोत्सृ॑प॒त ।

ॐ॒ ए॒दमः॑ । सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रस॑र्पति॒ योत्स॑र्पति॒ य ।
 मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रसृ॑प॒ मोत्सृ॑प ।
 ॐ॒ ए॒यं रा॑त्रिः । सर्वेषां॑ भू॒तानां॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रस॑र्पति॒ योत्स॑र्पति॒ य ।
 मा मे॑ प्र॒जया॑ मा प॒शूनाम् । मा मम॑ प्रा॒णैर॑प॒प्रसृ॑प॒ मोत्सृ॑प ।
 ॐ॒ भूर्भुव॑स्स्वः । अ॒तद्भो॑ मिथु॒नं मा नो॑ मिथु॒नं री॒द्वम् ॥ ६७ ॥

अथा॑दित्यस्याष्ट॒पुरु॑षस्य ।

वसू॑नामा॑दित्या॒नं स्थाने॑ स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 रु॒द्राणा॑मा॑दित्या॒नं स्थाने॑ स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 आ॑दित्या॒नामा॑दित्या॒नं स्थाने॑ स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 सता॑ सं॒त्याना॑म् । आ॑दित्या॒नं स्थाने॑ स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 अ॒भिधू॑-व॒ताम॒भिघ्न॑ताम् । वा॒तव॑तां म॒रुता॑म् ।
 आ॑दित्या॒नं स्थाने॑ स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 ऋ॒भूणा॑मा॑दित्या॒नं स्थाने॑ स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 वि॒श्वेषा॑न्ते॒वाना॑म् । आ॑दित्या॒नं स्थाने॑ स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 सं॒वत्स॑रस्य स॒वितुः॑ । आ॑दित्यस्य स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 ॐ॒ भूर्भुव॑स्स्वः । र॒श्मयो॑ वो मिथु॒नं मा नो॑ मिथु॒नं री॒द्वम् ॥ ६८ ॥

आ॒रोग॑स्य स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ । भ्रा॒जस्य॑ स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 प॒ट२स्य॑ स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ । प॒त॒ङ्गस्य॑ स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 स्व॒र्ण॑रस्य स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ । ज्यो॑तिषी॒मतस्य॑ स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 वि॒भास॑स्य स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ । क॒श्यप॑स्य स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 ॐ॒ भूर्भुव॑स्स्वः । आ॒पो वो॑ मिथु॒नं मा नो॑ मिथु॒नं री॒द्वम् ॥ ६९ ॥
 अथ॑ वयोरे॒काद॑शा॒पुरु॑षस्यै॒काद॑शास्त्री॒कस्य॑ ।
 प्र॒भ्राज॑मानाना॒नं रु॒द्राणा॑ स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 व्य॒वदा॑ताना॒नं रु॒द्राणा॑ स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 वा॒सुकि॑वैद्यु॒ताना॑नं रु॒द्राणा॑ स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 र॒ज॒ताना॑नं रु॒द्राणा॑ स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।
 प॒रुषा॑णा॒नं रु॒द्राणा॑ स्थाने स्व॒तेज॑सा॒ भानि॑ ।

श्यामाना ॐ रुद्राणां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 कपिलानां ॐ रुद्राणां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अतिलोखितानां ॐ रुद्राणां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 उर्ध्वानां ॐ रुद्राणां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ ७० ॥
 अवपतन्तानां ॐ रुद्राणां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वैद्युतानां ॐ रुद्राणां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 प्रभाजमानीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 व्यवदातीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वासुकिवैद्युतीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 रजतानां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 परुषाणां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 श्यामानां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 कपिलानां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अतिलोखितीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 उर्ध्वानां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अवपतन्तीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वैद्युतीनां ॐ रुद्राणीनां ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 ॐ भूर्भुवस्स्वः । रुपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनं ॐ रीद्वम् ॥ ७१ ॥
 अथाग्नेरष्टपुरुषस्य ।
 अग्नेः पूर्वदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 जातवेदस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 सडोजसो दक्षिणदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अजिराप्रभव उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वैश्वानरस्याऽपरदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 नर्यापस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 पङ्क्तिराधसौदग्दिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 विसर्पिण उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

ॐ भूर्भुवस्वः । इ॒पाणि॑ वो॒ मिथु॑नं॒ मा नो॑ मिथु॒नं री॒द्वम् ॥ ७२ ॥

दक्षि॑णपूर्वस्यान्दिशि॒ विसर्पी॑ न॒रकः । तस्मान्नः॑ प॒रिपा॑डि ।

दक्षि॑णापरस्यां दिश्यविसर्पी॑ न॒रकः । तस्मान्नः॑ प॒रिपा॑डि ।

उत्तर॑पूर्वस्यान्दिशि॒ विषादी॑ न॒रकः । तस्मान्नः॑ प॒रिपा॑डि ।

उत्तर॑परस्यान्दिश्यविषादी॑ न॒रकः । तस्मान्नः॑ प॒रिपा॑डि ।

आ यस्मि॑न्त्सप्त॒ वास॑वा॒ षड्रि॑याणि॒ शत॑क॒तवित्ये॑ते ॥ ७३ ॥

ॷन्द्र॑घोषा॒ वो वसु॑भिः॒ पुरस्ता॑दुप॒दधता॑म् ।

मनो॑जवसो॒ वः पितृ॑भिर्दक्षि॒णत॑ उप॒दधता॑म् ।

प्रथे॑ता॒ वो रुद्रैः॑ प॒श्चादु॑प॒दधता॑म् ।

विश्व॑कर्मा॒ व आदित्य॑रु॒त्तर॑त॒ उप॑दधताम् ।

त्वष्टा॑ वो॒ रूपै॑रु॒परि॑ष्टादुप॒दधता॑म् ।

संज्ञानं॑ वः पश्चा॒दिति॑ । आ॒दित्य॑स्सर्वो॒ऽग्निः पृथि॑व्याम् ।

वा॒युर॑न्तरिक्षे । सूर्यो॑ दि॒वि । य॒न्द्रमा॑ दि॒क्षु ।

नक्ष॑त्राणि॒ स्वलो॑के । अ॒वा ल्ये॒व । अ॒वा ल्यत्रे॑ ।

अ॒वा हि॑ वायो । अ॒वा डी॒न्द्र । अ॒वा हि॑ पूषन् । अ॒वा हि॑ दे॒वाः ॥ ७४ ॥

आप॑मा॒पाम॑प॒स्सर्वाः । अ॒स्माद॑स्मा॒दितो॑ऽमु॒तः

अ॒ग्निर्वा॑युश्च॒ सूर्यश्च॑ । स॒ड स॒ञ्चस्कर॑र्द्धिया ।

वा॒य्वश्चा॑ रश्मि॒पत॑यः । मरी॑त्यात्म॒नो अ॒द्रुहः॑ ।

दे॒वीर्भु॑व॒नसू॑वरीः । पु॒त्रव॑त्वाय॒ मे सु॑त ।

म॒डाना॑ग्नी॒र्मडामा॑नाः । म॒डसो॑ म॒डस॑स्वः ॥ ७५ ॥

दे॒वीः प॑र्जन्यसू॒वरीः । पु॒त्रव॑त्वाय॒ मे सु॑त ।

अ॒पाऽऽश्रु॑ष्णिम॒पा र॑क्षः । अ॒पाऽऽश्रु॑ष्णिम॒पार॑धम् ।

अ॒पाद्ग्रा॑मप॒थाऽव॑र्तिम् । अ॒पदे॑वी॒रितो॑ ङित ।

व॒ज्र॒दे॒वीर॑ञ्जिता॒श्च । भु॑व॒नदे॒वसू॑वरीः ।

आ॒दि॒त्यान॑दि॒ति॒दे॒वीम् । यो॒नि॒नो॒र्ध्वमु॑दी॒षत ॥ ७६ ॥

भ॒द्रं क॑र्षो॒भिः शृ॑णु॒याम॑ दे॒वाः । भ॒द्रं प॑श्ये॒माक्ष॑भिर्य॒जत्राः॑ ।

स्थि॒रैर॑ङ्गी॒स्तुष्टु॑वा॒ स॒स्त॒नूभिः॑ । व्य॒शेम॑ दे॒वङ्गि॑तं॒ यदा॑युः ।

स्वस्ति न ईन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
 स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ।
 उेतवो अरुणसश्च । ऋषयो वातरशनाः ।
 प्रतिष्ठा शतधा ङि । समाङ्गितासो सङ्गधायसम् ।
 शिवा नश्शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः ।
 सुमूर्डीका सरस्वति । मा ते व्योम सन्दृशि ॥ ७७ ॥
 योऽपां पुष्पं वेद । पुष्यवान् प्रजवान् पशुमान् भवति ।
 यन्द्रमा वा अपां पुष्पम् । पुष्यवान् प्रजवान् पशुमान् भवति ।
 य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । अग्निर्वा अपामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । योऽग्नेरायतनं वेद ॥ ७८ ॥
 आयतनवान् भवति । आपो वा अग्नेरायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । य अेवं वेद ।
 योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
 वायुर्वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।
 यो वायोरायतनं वेद । आयतनवान् भवति ॥ ७९ ॥
 आपो वै वायोरायतनम् । आयतनवान् भवति ।
 य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । असौ वै तपन्नपामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । योऽमुष्य तपत आयतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । आपो वा अमुष्य तपत आयतनम् ॥ ८० ॥
 आयतनवान् भवति । य अेवं वेद ।
 योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
 यन्द्रमा वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।
 यश्चन्द्रमस आयतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
 आपो वै यन्द्रमस आयतनम् । आयतनवान् भवति ॥ ८१ ॥
 य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ।

आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । न॒क्ष॒त्रा॒णि वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒नम् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । यो न॒क्ष॒त्रा॒णा॒मा॒य॒त॒नं वे॒द ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । आ॒पो वै न॒क्ष॒त्रा॒णा॒मा॒य॒त॒नम् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । य अ॒व॒ं वे॒द ॥ ८२ ॥

यो॒ऽपा॒मा॒य॒त॒नं वे॒द । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑
 पु॒र्ज॒न्यो वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒नम् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ ।
 यः पु॒र्ज॒न्य॒स्या॒य॒त॒नं वे॒द । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ ।
 आ॒पो वै पु॒र्ज॒न्य॒स्या॒ऽऽय॒त॒नम् । आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ ।
 य अ॒व॒ं वे॒द । यो॒ऽपा॒मा॒य॒त॒नं वे॒द ॥ ८३ ॥

आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । सं॒व॒त्स॒रो वा अ॒पा॒मा॒य॒त॒नम् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । य॒स्सं॒व॒त्स॒र॒स्या॒य॒त॒नं वे॒द ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । आ॒पो वै सं॒व॒त्स॒र॒स्या॒य॒त॒नम् ।
 आ॒य॒त॒न॒वा॒न् भ॒वति॑ । य अ॒व॒ं वे॒द ।
 यो॒ऽप्सु॒ ना॒वं प्र॒ति॒ष्ठि॒तां वे॒द । प्र॒त्ये॒व ति॒ष्ठति॑ ॥ ८४ ॥

ॐ॒ वै लो॒का अ॒प्सु प्र॒ति॒ष्ठि॒ताः । त॒द॒ष्टा॒ऽभ्य॒नू॒ङ्गता॑ ।
 अ॒पा र॒स॒मु॒द्य स॒न् । सू॒र्ये शु॒क्र स॒मा॒भू॒तम् ।
 अ॒पा र॒स॒स्य यो र॒सः । तं वो॒ गृ॒ह्णा॒भ्यु॒त्त॒म॒मि॒ति ।
 ॐ॒ वै लो॒का अ॒पा र॒सः । ते॒ऽमु॒ष्मि॒न्ना॒दित्ये॑ स॒मा॒भू॒ताः ।
 जा॒नु॒द॒घ्नी॒मु॒त्त॒र॒वे॒दी॒ऽभा॒त्वा । अ॒पां पू॒र॒यि॒त्वा गु॒ल्क॒द॒घ्नम् ॥ ८५ ॥

पु॒ष्कर॒णैः पु॒ष्कर॒द॒ण्डैः पु॒ष्करै॒श्च स र॒स्ती॒र्य । त॒स्मि॒न्वि॒डाय॑से ।
 अ॒ग्निं प्रा॒णी॒योप॒स॒मा॒धाय॑ । ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒नो व॑द॒न्ति ।
 क॒स्मात्प्रा॒णी॒ते॒ऽय॒म॒ग्नि॒श्ची॒यते॑ । सा॒प्रा॒णी॒ते॒ऽय॒म॒प्सु॒ ष्य॒यञ्ची॒यते॑ ।
 अ॒सौ भु॒वने॒ष्य॒ना॒डि॒ता॒ग्नि॒रे॒ताः । त॒म॒भित॑ अ॒ता अ॒भीष्ट॑का॒ उप॑दधाति ।
 अ॒ग्नि॒लो॒त्रे द॒र्श॒पूर्वा॑मा॒सयोः॑ । प॒शु॒ब॒न्धे या॒तु॒र्मा॒स्येषु॑ ॥ ८६ ॥

अथो॒ आ॒हुः । स॒र्वेषु॑ य॒ज्ञ॒क॒तु॒ष्विति॑ ।
 अ॒ेत॒द् स्म वा आ॒हु॒श्श॒ण्डि॒ऽवाः । क॒म॒ग्नि॒ञ्चि॒नु॒ते ।
 स॒न्नि॒य॒म॒ग्नि॒ञ्चि॒न्वानः॑ । सं॒व॒त्स॒रं प्र॒त्य॒क्षे॒ण ।

कमग्निञ्चिनुते । सावित्रमग्निञ्चिन्वानः ।

अमुमादित्यं प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते ॥ ८७ ॥

नायिकेतमग्निञ्चिन्वानः ।

प्राणान्प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते । यातुडोत्रियमग्निञ्चिन्वानः ।

ब्रह्म प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते । वैश्वसृजमग्निञ्चिन्वानः ।

शरीरं प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते । उपानुवाक्यमाशुमग्निञ्चिन्वानः ॥ ८८ ॥

धमान् लोकान्प्रत्यक्षेण । कमग्निञ्चिनुते । धममारुणकेतुकमग्निञ्चिन्वानः ।

य अेवासौ । धतश्चाऽमुतश्चाऽव्यतीपती । तमिति ।

योऽग्नेर्मिथुया वेद । मिथुनवान्भवति ।

आपो वा अग्नेर्मिथुयाः । मिथुनवान्भवति । य अेवं वेद ॥ ८९ ॥

आपो वा धमसासन्सलिलमेव । स प्रजापतिरेकः पुष्करपर्णे समभवत् ।

तस्यान्तर्मनसि कामस्समवर्तत । धेद सृजेयमिति ।

तस्माधत्पुरुषो मसम्भिगच्छति । तद्वाया वदति ।

तत्कर्मणा करोति । तद्देवाऽभ्यनूजता ।

कामस्तदग्ने समवर्तताधि । मनसो रेतः प्रथमं यदासीत् ॥ ९० ॥

सतो बन्धुमसति निरविन्दन् । दुदिति प्रतीच्या क्वयो मनीषेति ।

उपैनन्तदुपनमति । यत्कामो भवति । य अेवं वेद ।

स तपोऽतप्यत । स तपस्ताम्वा । शरीरमधूनुत । तस्य यन्मा समासीत् ।

ततोऽरुणाः केतवो वातरशना ऋषय उदतिष्ठन् ॥ ९१ ॥

ये नभाः । ते वैभानसाः । ये वालाः । ते वालभिल्याः ।

यो रसः । सोऽपाम् । अन्तरतः कुर्म भूत् सर्पन्तम् ।

तमभवीत् । मम वैत्वज्मा सा । समभूत् ॥ ९२ ॥

नेत्यभवीत् । पूर्वमेवाऽमिडासनिति ।

तत्पुरुषस्य पुरुषत्वम् । स सऽस्रशीर्षा पुरुषः ।

सऽस्रस्राक्षस्सऽस्रपात् । भूत्वोदतिष्ठत् ।

तमभवीत् । त्वं वै पूर्वं समभूः ।

त्वमिदं पूर्वंः कुरुष्वेति । स धत आद्यायापः । ॥ ९३ ॥

अञ्जलिना पुस्तानुपादधात् । अवाज्येवेति ।
 तत आदित्य उदतिष्ठत् । सा प्राची द्विक् ।
 अथारुणः । केतुर्दक्षिणत उपादधात् ।
 अवाज्यन्न धति । ततो वा अग्रिरुदतिष्ठत् ।
 सा दक्षिणा द्विक् । अथारुणः केतुः पश्चानुपादधात् ।
 अवाडि वायो धति ॥ ८४ ॥
 ततो वायुरुदतिष्ठत् । सा प्रतीची द्विक् ।
 अथारुणः केतुरुत्तरत उपादधात् । अवाडीन्द्रेति ।
 ततो वा धन्द्र उदतिष्ठत् । सोदीची द्विक् ।
 अथारुणः केतुर्मध्य उपादधात् । अवाडि पूषन्निति ।
 ततो वै पूषोदतिष्ठत् । सेयन्दिक् ॥ ८५ ॥
 अथारुणः केतुरुपरिष्ठादुपादधात् । अवाडि देवा धति ।
 ततो देवमनुष्याः पितरः । गन्धर्वाप्सरसश्चोदतिष्ठन् ।
 सोर्ध्वा द्विक् । या विप्रुषो विपरापतन् ।
 ताभ्योऽसुरा रक्षा सि पिशयाश्चोदतिष्ठन् । तस्मात्ते पराभवन् ।
 विप्रुडभ्यो डि ते समभवन् । तद्देषाभ्यनूक्ता ॥ ८६ ॥
 आपो उ यद्भ्रुतीर्गर्मायन् । दक्षन्धाना जनयन्तीस्त्वयंभुम् ।
 तत धमेध्यसृज्यन्त सर्गाः । अद्भ्यो वा धद संभवन् ।
 तस्माद्धिद सर्वं ब्रह्म स्वयंभविति ।
 तस्माद्धिद सर्वं शिथिलमिवाऽध्रुवमिवाभवत् ।
 प्रजापतिर्वाव तत् । आत्मनात्मानं विधाय ।
 तद्देवानुप्राविशत् । तद्देषाभ्यनूक्ता ॥ ८७ ॥
 विधाय लोकान् विधाय भूतानि । विधाय सर्वाः प्रदेशो द्विशश्च ।
 प्रजापतिः प्रथमज ऋतस्य । आत्मनात्मानमभि संविवेशेति ।
 सर्वमेवेदमाप्त्वा । सर्वमवरुद्ध्य ।
 तद्देवानुप्राविशति । य एवं वेद ॥ ८८ ॥

य॒तुष्ट॒य्य॒ आपो॑ गृ॒णाति॑ । य॒त्वारी॑ वा अ॒पा ३३३॑ ।

मेधो॑ वि॒द्युत् । स्त॒न॒यि॒तुर्वृ॒ष्टिः । ता॒ये॒वाव॑रु॒न्धे ।

आ॒त॒प॒ति॒ व॒र्ष्या॑ गृ॒णाति॑ । ताः पु॒र॒स्ता॒दु॒प॒ध॒धाति॑ ।

अ॒ता वै॑ ब्र॒ह्म॒व॒र्य॑स्था॒ आपः॑ । मु॒प॒त॒ अ॒व॒ ब्र॒ह्म॒व॒र्य॑स॒म॒व॒रु॒न्धे ।

तस्मा॑न्मु॒प॒तो॒ ब्र॒ह्म॒व॒र्य॑सि॒तरः॑ ॥ ८८ ॥

दु॒ष्या॑ गृ॒णाति॑ । ता॒ दक्षि॑ण॒त॒ उप॑ध॒धाति॑ ।

अ॒ता वै॑ ते॒ज॒स्वि॒नी॒रा॒पः । ते॒ज॒ अ॒ऽवा॒स्य॑ दक्षि॑ण॒तो॒ द॒धाति॑ ।

तस्मा॑द्दक्षि॑णो॒ऽर्ध॑स्ते॒ज॒स्वि॒तरः॑ । स्था॒व॒रा॒ गृ॒णाति॑ ।

ताः प॒श्चा॒दु॒प॒ध॒धाति॑ । प्र॒ति॒ष्ठि॒ता॒ वै॒ स्था॒व॒राः ।

प॒श्चा॒दे॒व॒ प्र॒ति॒ति॒ष्ठति॑ । व॒ड॒न्ती॑र्गृ॒णाति॑ ॥ १०० ॥

ता॒ उत्त॑र॒त॒ उप॑ध॒धाति॑ ।

ओ॒ज॒सा॒ वा॒ अ॒ता॒ व॒ड॒न्ती॒रि॒वो॒द्गती॑रि॒व॒ आ॒ङ्ग॒ती॒रि॒व॒ धा॒व॒न्तीः ।

ओ॒ज॒ अ॒वा॒स्यो॑त्त॒र॒तो॒ द॒धाति॑ । तस्मा॑द्दु॒त्त॒रो॒ऽर्ध॑ ओ॒ज॒स्वि॒तरः॑ ।

सं॒भा॒र्या॑ गृ॒णाति॑ । ता॒ मध्य॑ उप॑ध॒धाति॑ ।

ध॒यं॑ वै सं॒भा॒र्याः । अ॒स्या॒मे॒व॒ प्र॒ति॒ति॒ष्ठति॑ ।

प॒ल्व॒ल्या॑ गृ॒णाति॑ । ता॒ उप॑रि॒ष्टा॒दु॒पा॒ध॒धाति॑ ॥ १०१ ॥

अ॒सौ॑ वै प॒ल्व॒याः । अ॒मु॒ष्या॑मे॒व॒ प्र॒ति॒ति॒ष्ठति॑ ।

द्वि॒क्षु॒प॒ध॒धाति॑ । द्वि॒क्षु॒ वा॒ आपः॑ ।

अ॒न्नं॑ वा॒ आपः॑ । अ॒द्भ्यो॑ या॒ अ॒न्न॒ञ्जा॒यते॑ ।

य॒दे॒व॒द्भ्यो॑ऽन्न॒ञ्जा॒यते॑ । त॒द॒व॒रु॒न्धे ।

तं॑ वा॒ अ॒त॒म॒रु॒णाः॑ के॒त॒वो॑ वा॒त॒र॒श॒ना॒ऋ॒षयो॑ऽधि॒व॒न् ।

तस्मा॑दा॒रु॒ण॒के॒तु॒कः॑ ॥ १०२ ॥

त॒दे॒षा॒भ्य॒नू॒ङ्ता॑ । के॒त॒वो॑ अ॒रु॒णा॑सश्च ।

ऋ॒षयो॑ वा॒त॒र॒श॒नाः॑ । प्र॒ति॒ष्ठा॑ ३३३ श॒त॒धा॒डि॑ ।

स॒मा॒डि॒ता॒सो॑ स॒ड॒स्र॒धा॒य॒स॒मि॒ति॑ । श॒त॒श॒श्चै॒व॒ स॒ड॒स्र॒श॒श्च॑ प्र॒ति॒ति॒ष्ठति॑ ।

य॒ अ॒त॒म॒ग्नि॑ञ्चि॒नु॒ते॒ य॒ उ॒चै॒न॒मे॒व॒ वे॒द॑ ॥ १०३ ॥

ज॒नु॒द॒घ्नी॑मु॒त्त॒र॒वे॒दी॒ङ्भा॒त्वा॑ । अ॒पां॑ पू॒र॒यति॑ ।

आ॒प॒ꣳ स॒र्व॒त्वा॒य । पु॒ष्कर॒पर्ण॑ꣳ रु॒क्षं पु॒रुष॑मित्युप॒दधा॑ति ।

तपो॑ वै पु॒ष्कर॒पर्ण॑म् । स॒त्यꣳ रु॒क्षः । अ॒भू॒तं पु॒रुषः॑ ।

अ॒एता॑व॒द्वा वा॑स्ति । याव॑दे॒तत् । याव॑दे॒वास्ति॑ ॥ १०४ ॥

तद॑व॒रु॒न्धे । कु॒र्ममु॑प॒दधा॑ति ।

अ॒पा॒मे॒व मे॒धम॑व॒रु॒न्धे । अथो॑ र्व॒र्गस्य॑ लो॒कस्य॑ स॒मष्ट्यै॑ ।

आ॒प॒मा॒पा॒मप॑स्स॒र्वाः । अ॒स्मा॒द॒स्मा॒दितो॑ऽमु॒तः ।

अ॒ग्नि॑र्वा॒युश्च॑ सू॒र्यश्च॑ । स॒डस॑ञ्च॒स्क॒रि॒द्ध्या॑ षति ।

वा॒य्वश्चा॑ र॒श्मि॑प॒तयः॑ । लो॒कं पु॒ण्ड्र॑च्छि॒द्रं पू॒ण ॥ १०५ ॥

या॒स्ति॒स्रः प॒रम॑जाः । ष॒न्द्र॒घोषा॑ वो॒ वसु॑भि॒रे॒वा॒ज्ये॒वेति॑ ।

प॒ञ्च॒यि॒तय॑ उप॒दधा॑ति । पा॒ङ्क्तो॑ऽग्निः ।

या॒व॒ने॒वाग्निः॑ । त॒ज्यि॒नुते॑ ।

लो॒कं पू॒णया॑ द्वि॒तीया॑मु॒प॒दधा॑ति । प॒ञ्च॑ प॒दा वै वि॒राट् ।

तस्या॑ वा॒ ष॒यं पा॑दः । अ॒न्न॒रि॒क्षं पा॑दः । द्यौः पा॑दः ।

दि॒शः पा॑दः । प॒रो॒र॒जाः पा॑दः । वि॒रा॒ज्ये॒व प्र॑ति॒तिष्ठ॑ति ।

य॒ अ॒त॒म॒ग्नि॒ज्यि॒नुते॑ । य॒ उ॒च्यै॒नमे॑वं वे॒द ॥ १०६ ॥

अ॒ग्निं प्र॑णी॒योप॑स॒मा॒धाय॑ । त॒म॒भित॑ अ॒एता॑ अ॒भीष्ट॑का॒ उप॒दधा॑ति ।

अ॒ग्नि॒लो॒त्रे द॑र्श॒पूर्णा॑मा॒सयोः॑ । प॒शु॒ब॒न्धे॑ या॒तु॒र्मा॒स्येषु॑ ।

अथो॑ आ॒हुः । स॒र्वेषु॑ य॒ज्ञ॒क॒तु॒ष्विति॑ ।

अथ॑ ङ॒स्मा॒डा॒रु॒ण॒स्त्वायं॑भुवः । सा॒वि॒त्रः स॒र्वो॑ऽग्नि॒रित्य॑न॒नुष॑ङ्गं म॒न्याम॑हे ।

ना॒ना॒ वा॒ अ॒तेषां॑ वी॒र्या॑णि । क॒म॒ग्नि॒ज्यि॒नुते॑ ॥ १०७ ॥

स॒न्नि॒य॒म॒ग्नि॒ज्यि॒वानः॑ । क॒म॒ग्नि॒ज्यि॒नुते॑ ।

सा॒वि॒त्र॒म॒ग्नि॒ज्यि॒वानः॑ । क॒म॒ग्नि॒ज्यि॒नुते॑ ।

ना॒थि॒के॒त॒म॒ग्नि॒ज्यि॒वानः॑ । क॒म॒ग्नि॒ज्यि॒नुते॑ ।

या॒तु॒र्लो॒त्रि॒य॒म॒ग्नि॒ज्यि॒वानः॑ । क॒म॒ग्नि॒ज्यि॒नुते॑ ।

वै॒श्व॒सृ॒ज॒म॒ग्नि॒ज्यि॒वानः॑ । क॒म॒ग्नि॒ज्यि॒नुते॑ ॥ १०८ ॥

उ॒पा॒नु॒वा॒ज्य॒मा॒शु॒म॒ग्नि॒ज्यि॒वानः॑ । क॒म॒ग्नि॒ज्यि॒नुते॑ ।

ऽम॑मा॒रु॒ण॒के॒तु॒क॒म॒ग्नि॒ज्यि॒वान॑ षति । वृ॒षा॒ वा॒ अ॒ग्निः॑ ।

वृषाणो स ँ स्कावयेत् । उन्धेतास्य यज्ञः ।
 तस्मान्प्राणुषण्यः । सोत्तरवेदिषु ऋतुषु चिन्वीत ।
 उत्तरवेधा ँ ष्यग्निश्चीयते । प्रजाकामश्चिन्वीत ॥ १०८ ॥
 प्राजापत्यो वा ओषोऽग्निः । प्राजापत्याः प्रजाः ।
 प्रजावान् भवति । य एवं वेद ।
 पशुकामश्चिन्वीत । संज्ञानं वा ऐतत् पशूनाम् ।
 यदापः पशूनामेव संज्ञानेऽग्निञ्चिनुते ।
 पशूमान् भवति । य एवं वेद ॥ ११० ॥
 वृष्टिकामश्चिन्वीत । आपो वै वृष्टिः ।
 पर्जन्यो वर्षुको भवति । य एवं वेद ।
 आभयावी चिन्वीत । आपो वै भेषजम् ।
 भेषजमेवास्मै करोति । सर्वमायुरेति ।
 अभियर ँ चिन्वीत । वज्रो वै आपः ॥ १११ ॥
 वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्रडरति । स्तुष्टुत ऐनम् ।
 तेजस्कामो यशस्कामः । ब्रह्मवर्चसकामस्वर्गकामश्चिन्वीत ।
 ऐतावद्वा वास्ति । यावदेतत् ।
 यावदेवास्ति । तद्वरुन्धे ।
 तस्यैतद् व्रतम् । वर्षति न धावेत् ॥ ११२ ॥
 अमृतं वा आपः । अमृतस्थानन्तरित्यै ।
 नाप्सु मूत्रपुरीषङ्कुर्यात् । न निष्ठीवेत् ।
 न विवसनस्नायात् । गुह्यो वा ओषोऽग्निः ।
 ऐतस्याग्नेरनतिदाडाय । न पुष्करपर्णानि छिरण्यंवाऽधितिष्ठेत् ।
 ऐतस्याग्नेरनभ्यारोडाय । न कुर्मस्याश्रीयात् ।
 नोदकस्याघातुकान्येनमोदकानि भवन्ति । अघातुका आपः ।
 य ऐतमग्निञ्चिनुते । य उच्येनमेवं वेद ॥ ११३ ॥
 एमानुक्तं भुवना सीषधेम । एन्द्रश्च विश्वे य देवाः ।
 यज्ञश्च नस्तन्वज्य प्रजाज्य । आदित्वैरिन्द्रस्साड सीषघातु ।

आ॒दि॒त्यै॒रिन्द्र॒स्सग॒णो म॒रुद्भिः । अ॒स्माकं॑ भू॒त्ववि॒ता त॒नूना॑म् ।
 आ॒प्सव॒स्व प्र॒प्सव॒स्व । आ॒र्षी॒भिव॒ज मा॒ मुहुः ।
 सु॒भादी॒न्दुः॒पनि॒धना॑म् । प्र॒तिमु॒ञ्च॒स्व स्वां॑ पु॒रम् ॥ ११४ ॥
 मरी॒चय॒स्स्वायं॑भु॒वाः । ये शरी॒राण्य॑क॒ल्पय॑न् ।
 ते ते॒ दे॒डङ्कु॒ल्पय॑न्तु । मा॒ य ते॒ ष्या॑स्म॒ तीरि॑षत् ।
 उ॒त्तिष्ठ॑त॒ मा स्व॑प्त । अ॒ग्नि॒मिच्छ॑ध्वं॒ भार॑ताः ।
 रा॒ज्ञा॒स्सोम॑स्य॒ तुमा॑सः । सूर्यो॒ण स॒युजो॑षसः ।
 यु॒वा सु॒वासाः॑ । अ॒ष्टाय॑का॒ नव॑द्वारा ॥ ११५ ॥
 दे॒वानां॑ पू॒रयो॑ध्या । तस्या॑ उ॒रि॒ण्यम॑यः॒ कोशः॑ ।
 स्वर्गो॑ लो॒को ज्योति॑षाऽऽयु॒तः । यो वै तां॑ ब्र॒ह्मणो॑ वे॒द ।
 अ॒मृते॑नाऽऽवृ॒तां पु॒रीम् । तस्मै॑ ब्र॒ह्म य॑ ब्र॒ह्मा य॑ ।
 आ॒युः की॒र्तिं प्र॒जान्द॑दुः । वि॒भ्राज॑माना॒ उ॒रिणी॑म् ।
 य॒शसा॑ स॒म्परी॑वृ॒ताम् । पु॒र उ॒रि॒ण्यम॑यी॒ ब्र॒ह्मा ॥ ११६ ॥
 वि॒वेशा॑ऽप॒राजि॑ता । प॒राऽगो॑त्य॒ज्याम॑थी ।
 प॒राऽगो॑त्य॒नाश॑की । उ॒ड्यामु॑त्र॒यान्वे॑ति ।
 वि॒द्वान्दे॒वासुरा॑नु॒भयान् । यत्कु॑मारी॒ मन्द्र॑यते ।
 य॒द्योष॑ध॒त्पति॑प्र॒ता । अ॒रिष्टं॑ य॒त्किञ्च॑ क्ति॒यते॑ ।
 अ॒ग्नि॒स्तद॑नु॒वेध॑ति । अ॒शृ॒तास॑शृ॒तास॑श्च ॥ ११७ ॥
 य॒ज्वानो॑ येऽप्य॒यज्व॑नः । स्व॒र्यन्तो॑ ना॒पेक्ष॑न्ते ।
 उ॒न्द्र॒मग्नि॑श्च॒ ये वि॑दुः । सि॒कता॑ ष॒व सं॑यन्ति ।
 र॒श्मि॒भिस्स॑मु॒दीरि॑ताः । अ॒स्मात्लो॑का॒दमु॑ष्मा॒ख्य ।
 ऋ॒षि॒भि॒रदा॑त्पृ॒श्निभि॑ ।
 अपे॑त॒ वी॒त वि॒ य सर्प॑तातः॒ येऽत्र॑स्थ॒ पुरा॑णा॒ ये य॒ नूत॑नाः ।
 अ॒डो॒भि॒रद्भि॒रक्तु॑भि॒व्यक्त॑म् ॥ ११८ ॥
 य॒मो द॑दा॒त्वव॑सान॒मस्मै॑ । नृ॒मुण॑न्तु॒ नृपा॑त्व॒र्यः ।
 अ॒ङ्ग॒ष्टा ये॒ य कृ॑ष्ट॒जाः । कु॑मारी॒षु क॑नी॒नीषु॑ ।
 जा॒रिणी॑षु॒ य ये॒ उ॒िताः । रेतः॑पी॒ता आ॑र्ष॒पीताः॑ ।

अङ्गारेषु य ये दुताः । उभयान् पुत्रपौत्रकान् ।
 युवेऽडं यमराजगान् । शतमिन्नु शरदः ॥ ११८ ॥
 अदो यद्ब्रह्म विब्रह्मम् । पितृणाञ्च यमस्य य ।
 वरुणास्याश्विनोरग्रेः । मरुताञ्च विहायसाम् ।
 कामप्रयवाणं मे अस्तु । स ज्येवास्मि सनातनः ।
 षति नाडो ब्रह्मिभ्रवो रायो धनम् । पुत्रानापो देवीरिडाऽऽडित ॥ १२० ॥
 विशीर्षर्षाङ्गृप्रशीर्षर्षाञ्च । अपेतो निरृति उथः ।
 परिबाध श्वेतकुक्षम् । निजङ्घ शोभलोदरम् ।
 स तान् वाय्यायया सड । अग्रे नाशय सन्दृशः ।
 षर्ष्यासूये बुभुक्षाम् । मन्युं कृत्यां य दीधिरे ।
 रथेन डि शुकावता । अग्रे नाशय सन्दृशः ॥ १२१ ॥
 पर्जन्याय प्रगायत । द्विवस्पुत्राय मीढुषे ।
 स नो यवसमिच्छतु । षट् वयः पर्जन्याय स्वराजे ।
 दुदो अस्त्वन्तरन्तद्युयोत । मयोत्पूर्वातो विश्वदृष्टयस्सन्त्वस्मे ।
 सुपिप्पला ओषधीर्दिवगोपाः । यो गर्भमोषधीनम् ।
 गवाङ्कुणोत्यर्वताम् । पर्जन्यः पुत्रुषीणाम् ॥ १२२ ॥
 पुनर्भामैत्विन्द्रियम् । पुनरायुः पुनर्भगः ।
 पुनर्ब्राह्मणामैतु मा । पुनर्द्रविणामैतु मा ।
 यन्मेऽद्य रेतः पृथिवीमस्कान् । यदोषधीरथ्यसरधेदापः ।
 षट्न्तत्पुनराददे । दीर्घायुत्वाय वर्यसे ।
 यन्मे रेतः प्रसिध्यते । यन्म आजायते पुनः ।
 तेन माममृतं कुरु । तेन सुप्रजसङ्कुरु ॥ १२३ ॥
 अद्भ्यस्तिरोधाऽजायत । तव वैश्रवाणस्सदा ।
 तिरोधेडि सपत्नान्नः । ये अपोऽन्नन्ति उथन ।
 त्वाष्ट्रीं मायां वैश्रवाणः । रथ सडस्रवन्धुरम् ।
 पुरुश्चङ्क सडस्राश्रम् । आस्थाययाडि नो बलिम् ।
 यस्मै भूतानि बलिमावडन्ति । धनङ्गावो डस्तिडिरण्यमश्वान् ॥ १२४ ॥

अ॒साम॑ सु॒म॒तौ॑ य॒ज्ञि॒यस्य॑ । श्रि॒यं॑ बि॒भ्र॒तिऽन्न॑मु॒र्षी॑ वि॒रा॒जम् ॥
 सु॒द॒श॒नि॒ य॒ क्रो॒ञ्चे॒ य॒ । मै॒ना॒गे॒ य॒ म॒डा॒गि॒रौ॑ ।
 श॒त॒द्वा॒ट्टा॒र॒ग॒म॒न्ता॑ । स॒ ँ॒ ङ॒ ङ॒ ङ॒ ग॒रं॑ त॒व॑ ।
 ए॒ति॒ म॒न्त्राः॑ । क॒ल्पो॑ऽत॒ उ॒र्ध्व॑म् । य॒दि॒ ब॒लि॒ ँ॒ उ॒रे॑त् ।
 उ॒िरा॑ण्य॒ना॒भये॑ वि॒तु॒दये॑ कौ॒बे॒रा॒या॒यं॑ ब॒लिः ॥ १२५ ॥
 स॒र्व॒भू॒त॒धि॒प॒तये॑ न॒म॒ ए॒ति॑ । अथ॒ ब॒लि॒ ँ॒ उ॒त्त्वो॑प॒ति॒ष्ठे॒त॑ ।
 क्ष॒त्रं॑ क्ष॒त्रं॑ वै॒श्र॒व॒णः॑ । ब्रा॒ह्म॒णा॒ व॒य॒ ँ॒ स्मः॑ ।
 न॒म॒स्ते॒ अ॒स्तु॒ मा॒ मा॒ डि॒ ँ॒ सीः॑ । अ॒स्मा॒त्प्र॒वि॒श्या॑न्न॒म॒ध्नी॒ति॑ ।
 अथ॒ त॒म॒ग्नि॑मा॒द॒धी॒त॑ । य॒स्मि॒न्ने॒त॒त्क॒र्म॑ प्र॒यु॒ञ्ज॒त॑ ।
 ति॒रो॒धा॒ भूः॑ । ति॒रो॒धा॒ भुवः॑ ॥ १२६ ॥
 ति॒रो॒धा॒स्स्वः॑ । ति॒रो॒धा॒ भूर्भुव॑स्स्वः ।
 स॒र्वेषां॑ लो॒काना॑मा॒धि॒प॒त्ये॑ सी॒द॒ति॑ । अथ॒ त॒म॒ग्नि॑मि॒न्धी॒त॑ ।
 य॒स्मि॒न्ने॒त॒त्क॒र्म॑ प्र॒यु॒ञ्ज॒त॑ । ति॒रो॒धा॒ भू॒स्व॒वा॒डा॑ ।
 ति॒रो॒धा॒ भुव॑स्स्व॒वा॒डा॑ । ति॒रो॒धा॒स्स्व॑स्व॒वा॒डा॑ ।
 ति॒रो॒धा॒ भूर्भुव॑स्स्व॒स्व॒वा॒डा॑ ।
 य॒मि॒न्न॒स्य॑ का॒ले॒ सर्वा॑ आ॒हु॒ती॒र् लु॒ता॑ भ॒वे॒युः॑ ॥ १२७ ॥
 अ॒पि॒ ब्रा॒ह्म॒ण॒मु॒भी॒नाः॑ । त॒स्मि॒न्न॒हः॑ का॒ले॒ प्र॒यु॒ञ्ज॒त॑ ।
 प॒र॒स्सु॒म॒ज॒ना॒द्रे॒पि॑ । मा॒स्म॒ प्र॒मा॒द्य॒न्त॑मा॒ध्या॒प॒ये॒त् ।
 स॒र्वार्था॑स्सि॒द्ध्य॒न्ते॑ । य॒ अ॒वं॒ वे॒द॑ ।
 क्षु॒ध्य॒न्नि॒द॒म॒जान॑ताम् । स॒र्वार्था॑ न॒ सि॒द्ध्य॒न्ते॑ ।
 य॒स्ते॒ वि॒धा॒तु॒को॒ ब्रा॒ता॑ । म॒मान्त॑र्हृ॒दये॑ श्रि॒तः॑ ॥ १२८ ॥
 त॒स्मा॑ ए॒भ॒म॒त्र॒पि॒ए॒ऽऽ॒जु॒डो॒मि॑ । स॒ मे॒ऽथान्मा॑ वि॒व॒धी॒त् ।
 म॒धि॒ स्वा॒डा॑ । रा॒जा॒धि॒रा॒जा॒य॑ प्र॒स॒ज्य॑सा॒डि॒ने॑ ।
 न॒मो॒ व॒यं॑ वै॒श्र॒व॒णाय॑ कु॒र्म॒डे॑ । स॒ मे॑ का॒मा॒न्कामा॑मा॒य॒ म॒ज्य॑म् ॥
 का॒मे॒श्च॒रो॒ वै॒श्र॒व॒णो॑ द॒दा॒तु॑ । कु॒बे॒रा॒य॑ वै॒श्र॒व॒णाय॑ ।
 म॒डा॒रा॒जा॒य॑ न॒मः॑ । के॒त॒वो॑ अ॒रु॒णा॑स॒श्च॑ ।

ऋषयो वातरशनाः । प्रतिष्ठा शतधा छि ।
 समाडितासो सडस्रधायसम् । शिवानशशन्तमा भवन्तु ।
 द्विव्या आप ओषधयः । सुमृडीका सरस्वति ।
 मा ते व्योम सन्दृशि ॥ १२९ ॥
 संवत्सरमेतद् प्रतं यरेत् । द्वौ वा मासौ ।
 नियमस्समासेन । तस्मिन्नियमविशेषाः ।
 त्रिषवणमुदकोपस्पर्शा । यतुर्थकालपानभक्तस्स्यात् ।
 अडरडवा भैक्षमश्रीयात् । औदुंबरीभिरसमिद्भिरग्निं परिचरेत् ।
 पुनर्माभैस्त्विन्द्रियनित्येतेनाऽनुवाडेन । उद्धृतपरिपूताभिरदृभिः कार्यं कुर्वीत ॥ १३० ॥
 असञ्चयवान् । अग्रये वायवे सूर्याय ।
 ब्रह्मणे प्रजापतये । यन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यः ।
 ऋतुभ्यस्संवत्सराय । वरुणाथारुणायैति प्रतडोमाः ।
 प्रवर्ग्यवदादेशः । अरुणाः काण्डऋषयः ।
 अरण्येऽधीयीरन् । भद्रङ्कुर्वीभिरिति द्वे जपित्वा ॥ १३१ ॥
 मडानाग्नीभिरुदकं स स्पृश्यं । तमाचार्यो दधात् ।
 शिवानशशन्तमेत्योषधीरालभते । सुमृडीकेति भूमिम् ।
 अेवमपवर्गे । धेनुर्दक्षिणा । ड सं वासश्च क्षौमम् ।
 अन्यद्वा शुक्लम् । यथाशक्ति वा । अेव स्वाध्यायधर्मेण ।
 अरण्येऽधीयीत । तपस्वी पुण्यो भवति तपस्वी पुण्यो भवति ॥ १३२ ॥
 ॐ भद्रङ्कुर्वीभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवा सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
 स्वस्ति न ऽन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
 स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥ १३३ ॥
 ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

This first prashna of the arAnyaka is known as aruNaprashnaH

From taittirIyasamhitAtml

Note on the use of t or th in apashyamahametAnthsapta in

.. 0. 1. 7. 21.. . See top right

https://archive.org/details/taittiriya/taittiriya_ranyakabhaskara01/page/n50/mode/1up

It is explained in Taittiriya-pratisakhya

<https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.553666/page/n161/mode/2up>

See pages 88 and 89 .

There are two parts

Rule 1 (a and b)

a .

if ङ् followed by स्, ष् then ङ् is Agama

eg - प्रत्यङ् सोमो => प्रत्यङ्+ङ्+सोमो

eg - प्रत्यङ् षडङो => प्रत्यङ् +ङ् +षडङो

b .

if ट्, न् followed by स्, ष्) then त् is Agama

eg - विद्धान् सोमेन => विद्धान् + त् +सोमेन

our eg अेतान् सप्त => अेतान् + त् +सप्त

वट् स्वयमभि => वट् + त् + स्वयमभि

Rule 2

First letter in group followed by ङिष् - becomes second in the respective group

eg - प्रत्यङ्+ङ्+सोमो => प्रत्यङ्+ ङ् +सोमो

विद्धान् + त् +सोमेन => विद्धान् + थ् +सोमेन

our eg अेतान् + त् +सप्त => अेतान् + थ् +सप्त

See pratishakhya reference page 164

This is the reason many books also use saMvathsara

in place of saMvatsara etc .

BTW वर्धन् as वर्द्धन् is also documented as द्विवर्द्धम्

page 162 onwards in the same pratishAkhya reference

(sutra 1 and 5 for वर्द्धन्)

These specifics are emphasized in some vedic books to remind

उच्यारण although some books are liberal and expect

students to learn from parampara .

- Muralidhara muraliba at gmail.com

Encoded with Accents by Rajagopal Iyer

॥ तैत्तिरीयारण्यकम् अरुणप्रश्नः ॥

स्वररहितम्

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न ऽन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
स्वस्ति न ऽन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ।
आपमापामपः सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः ॥ १ ॥

अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सऽसंयस्करर्द्धिया ।
वाय्वश्चा रश्मिपतयः । मरीच्य्यात्मनो अद्रुडः ।
देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।
मडानाम्नीर्मडामानाः । मडसो मडसस्त्वः ।
देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ॥ २ ॥

अपाश्र्युष्णिमपा रक्षः । अपाश्र्युष्णिमपारधम् ।
अपाद्नामप यावर्तिम् । अपदेवीरितो हित ।
वज्रं देवीरञ्जिताꣳश्च । सुवनं देवसूवरीः ।
आदित्यानदिति देवीम् । योनिनोर्ध्वमुदीषत ।
शिवानशशन्तमा भवन्तु । दित्या आप ओषधयः ।
सुमुडीका सरस्वती । मा ते व्योम संदृशि ॥ ३ ॥

स्मृतिः प्रत्यक्षमैतिज्यम् । अनुमानश्चतुष्टयम् ।
अेतैरादित्यमाण्डलम् । सर्वैरेव विधास्यते ।
सूर्यो मरीचिमादत्ते । सर्वस्माद्भुवनादधि ।

तस्याः पाकविशेषेण । स्मृतं कालविशेषेणम् ।

नदीव प्रभवत्कालाच्चित् । अक्षय्यात्स्यन्दते यथा ॥ ४ ॥

तात्रधोऽभिसमायन्ति । सौरुस्सती न निवर्तते अत्रानासमुत्थानाः ।

कालास्संसवत्सरं श्रिताः । अणुशश्च मडशश्च ।

सर्वे समवयन्त्रितम् । सतैस्सर्वैस्समाविष्टः ।

उरुस्सत्र निवर्तते अधिसंवत्सरं विधात् । तदेव लक्षणे ॥ ५ ॥

अणुभिश्च मडदृभिश्च । समादृढः प्रदृश्यते ।

संवत्सरः प्रत्यक्षेण । नाधिसत्वः प्रदृश्यते ।

पटरो विड्विधः पिङ्गः । अतद्गुरुणलक्षणात् ।

यत्रैतदुपदृश्यते । सडसं तत्र नीयते ।

अेकं छि शिरो नाना मुष्णे । कृत्स्नम् तदृतुलक्षणात् ॥ ६ ॥

उभयतस्समेन्द्रियाणि । जल्पितं त्वेव दृष्यते ।

शुकलकृष्णे संवत्सरस्य । दक्षिणवामयोः पार्श्वयोः ।

तस्यैषा भवति । शुङ्कं ते अन्यधजतं ते अन्यत् ।

विषुउपे अडनी धौरिवासि । विश्वा छि माया अवसि स्वधावः ।

भद्रा ते पूषन्निड रातिरस्तिवति । नात्र भुवनम् । न पूषा ।

न पशवः । नादित्यस्संवत्सर अत्र प्रयक्षेण प्रियतमं विधात् ।

अेतद्वै संवत्सरस्य प्रियतमं उपम् । योऽस्य मडानर्थ उत्पत्स्यमानो भवति ।

छंदं पुण्यं कुरुष्वेति । तमाडरणं दधात् ॥ ७ ॥

साङ्गना सप्तथमाडुरेकजम् । षडुधमा ऋषयो देवजा इति ।

तेषामिष्टानि विडितानि धामशः । स्थात्रे रेजन्ते विडृतानि उपशः

को नु मर्या अभिथितः । सप्ता सप्तायमभ्रवीत् ।

जडाको अस्म दीषते । यस्तित्याज सप्तिविटं सप्तायाम् ।

न तस्य वाय्यपि भागो अस्ति । यदी शृणोत्यलकं शृणोति ॥ ८ ॥

न छि प्रवेद सुकृतस्य पन्थामिति । ऋतुरृतुना नुधमानः ।

विननादाभिधावः । षष्टिश्च त्रिंशडा वल्गाः ।

शुककृष्णौ य षष्टिकौ । सारागवस्त्रैर्जरेदक्षः ।

वसन्तो वसुभिस्सड संवत्सरस्य सवितुः ।

प्रैषकृत्प्रथमः स्मृतः । अभूनादयतीत्यन्यान् ॥ ९ ॥

अमूश्च परिदक्षतः । अेता वायः प्रयुज्यन्ते ।

યત્રૈતદુપદૃશ્યતે । એતદેવ વિજાનીયાત્ ।
 પ્રમાણં કાલપર્યયે । વિશેષણં તુ વક્ષ્યામઃ ।
 ઋતૂનાં તન્નિબોધત । શુકલવાસા રુદ્રગણઃ ।
 ગ્રીષ્મેણાડડવર્તતે સહ । નિજહન્ પૃથિવી સર્વામ્ ॥ ૧૦ ॥

જ્યોતિષાડપ્રતિખ્યેન સઃ । વિશ્વરૂપણિ વાસા સિ ।
 આદિત્યાનાં નિબોધત । સંવત્સરીણં કર્મકૃલમ્ ।
 વર્ષાભિર્દેદતા સહ । અદુઃખો દુઃખચક્ષુરિવ ।
 તન્માડડપીત ઇવ દૃશ્યતે । શીતેનાવ્યથયન્નિવ ।
 રુરુદક્ષ ઇવ દૃશ્યતે । હ્લાદયતે જવલતશ્ચૈવ ।
 શામ્યતશ્ચાસ્ય ચક્ષુષી । યા વૈ પ્રજા ભ્રુશ્યન્તે ।
 સંવત્સરાન્તા ભ્રુશ્યન્તે । યાઃ પ્રતિતિષ્ઠન્તિ ।
 સંવત્સરે તાઃ પ્રતિતિષ્ઠન્તિ । વર્ષાભ્ય ઇત્યર્થઃ ॥ ૧૧ ॥

અક્ષિદુઃખોત્થિતસ્યૈવ । વિપ્રસન્ને કનીનિકે ।
 આડ્કતેચાદ્રણં નાસ્તિ । ઋભૂણાં તન્નિબોધત ।
 કનકાભાનિ વાસા સિ । અહતાનિ નિબોધત ।
 અન્નમશ્રીત મૃજ્મીત । અહં વો જીવનપ્રદઃ ।
 એતા વાયઃ પ્રચુજ્યન્તે । શરદઃત્રોપદૃશ્યતે ॥ ૧૨ ॥
 અભિધૂન્વન્તોડભિઘ્નન્ત ઇવ । વાતવન્તો મરુદ્રણાઃ ।
 અમુતો જેતુમિષુમુખામિવ । સન્નદ્યાસ્સહ દદૃશે હ ।
 અપધ્વસ્તૈર્વસ્તિવર્ણૌરિવ । વિશિખાસઃ કપર્દિનઃ ।
 અકુદ્ધસ્ય યોત્સ્યમાનસ્ય । કુદ્ધસ્યેવ લોહિની ।
 હેમતશ્ચક્ષુષી વિદ્યાત્ । અક્ષણયોઃ ક્ષિપણોરિવ ॥ ૧૩ ॥

દુર્ભિક્ષં દેવલોકેષુ । મનૂનામુદકં ગૃહે ।
 એતા વાયઃ પ્રવદન્તીઃ । વૈદ્યુતો યાન્તિ શૈશિરીઃ ।
 તા અગ્નિઃ પવમના અન્વૈક્ષત । ઇહ જીવિકામપરિપશ્યન્ ।
 તસ્યૈષા ભવતિ । ઇહેહવસ્સ્વતપસઃ ।
 મરુતસ્સૂર્યત્વયઃ । શર્મ સપ્રથા આવૃણો ॥ ૧૪ ॥

અતિતામ્નાણિ વાસા સિ । અષ્ટિવજ્જિશતઘ્નિ ચ ।
 વિશ્વે દેવા વિપ્રહરન્તિ । અગ્નિજિહ્વા અસશ્ચત ।
 નૈવ દેવો ન મર્ત્યઃ । ન રાજા વરુણો વિભુઃ ।

नाग्निर्नद्रो न पवमानः । मातृक्कथ्यन विधते ।

दिव्यस्यैका धनुराग्निः । पृथिव्यामपरा श्रिता ॥ १५ ॥

तस्येन्द्रो वग्निरुपेण । धनुर्ज्यामछिनश्चयम् ।

तदिन्द्रधनुरित्यजयम् । अन्नवर्षेषु यक्षते ।

अेतदेव शंयोर्बाह्वस्यस्य । अेतद्द्रुद्रस्य धनुः ।

रुद्रस्य त्वेव धनुराग्निः । शिर उत्पिषेप ।

स प्रवर्ग्योऽभवत् । तस्माधस्सप्रवर्ग्येण यज्ञेन यजते ।

रुद्रस्य स शिरः प्रतिदधाति । नैन रुद्र आरुको भवति । य अेवं वेद ॥ १६ ॥

अत्यूर्ध्वार्क्षोऽतिरश्नात् । शिशिरः प्रदृश्यते ।

नैव उपं न वासा रुसि । न यक्षुः प्रतिदृश्यते ।

अन्योन्यं तु न छिन्नातः । सतस्तदेववक्ष्णाम् ।

लोडितोऽक्षिण शारशीर्षिः । सूर्यस्योदयनं प्रति ।

त्वं करेषिन्यञ्जलिकाम् । त्वं करोषि निजानुकाम् ॥ १७ ॥

निजानुकामेन्यञ्जलिका । अमी वायमुपासतामिति ।

तस्मै सर्व ऋतवो नमन्ते । मर्यादाकरत्वात्प्रपुरोधाम् ।

ब्राह्मण आग्नोति । य अेवं वेद । स भवतु संवत्सर अेतैस्सेनानीभिस्सस ।

धन्नाय सर्वाऽन्कामानभिवडति । स द्रप्सः । तस्यैषा भवति ॥ १८ ॥

अवद्रप्सो अ रुशुमतीमतिष्ठत् । ध्यानः कृष्णो दशभिस्ससुः ।

आवर्तमिन्द्रः शय्या धमन्तम् । उप्सुनुडि तं नृमणामथद्रामिती ।

अेतयैवेन्द्रः सलावृक्ष्या सड । असुरान् परिवृश्चति ।

पृथिव्य रुशुमती । तामन्ववस्थितः संवत्सरो दितं य ।

नैवं विदुषाऽऽथायान्तेवासिनौ । अन्योन्यस्मै द्रुड्याताम् । यो द्रुड्यति ।

भ्रश्यते स्वर्गाल्लोकात् । धनृतुमण्डलानि ।

सूर्यमण्डलान्याभ्यायिकाः । अत उर्ध्वं सनिर्वयनाः ॥ १९ ॥

आरोगो ब्राजः पटरः पतऽगः । स्वर्णरो ज्योतिषिमान् विभासः ।

ते अस्मै सर्वे दित्वातपन्ति । उर्ध्वं द्रुडाना अनपस्कुन्त एति ।

कश्यपोऽष्टमः । स मडामेरुं न जडाति ।

तस्यैषा भवति । यत्ते शिल्पंकश्यप रोचनावत् ।

धन्दित्रयावत्पुष्कलं चित्रमानु । यस्मिन्सूर्या अर्पितास्सप्त साकम् ॥ २० ॥

तस्मिन् राजानमधि विभ्रयेममिति । ते अस्मै सर्वे कश्यपाज्ज्य ओतिर्लभन्ते ।

તાન્ત્સોમઃ કશ્યપાદધિનિર્દ્યમતિ । ભસ્તાકર્મકૃદિવૈવમ્ ।
પ્રાણો જીવાનીન્દ્રિયજીવાનિ । સમ શીર્ષણ્યાઃ પ્રાણાઃ ।
સૂર્યા ઇત્યાચાર્યાઃ । અપશ્યમહમેતાન્ત્સમ સૂર્યાનિતિ ।
પચ્ચકર્ણો વાત્સ્યાયનઃ । સમકર્ણાશ્ચ પ્લાક્ષિઃ ॥ ૨૧ ॥

See a note in the end on adding t before sapta for apashyamahametAntsapta

આનુશ્રાવિક એવ નૌ કશ્યપ ઇતિ । ઉભૌ વેદયિતે ।
ન હિ શેકુમિવ મહામેરું ગન્તુમ્ । અપશ્યમહમેત્સૂર્યમાણ્ડલં પરિવર્તમાનમ્ ।
ગાર્ગ્યઃ પ્રાણત્રાતઃ । ગચ્છન્ત મહામેરુમ્ । એકં ચાજહતમ્ ।
બ્રાજપટરપત્કુગા નિહને । તિષ્ઠન્નાતપન્તિ । તસ્માદિહ તખ્ચિતપાઃ ॥ ૨૨ ॥

અમુત્રેતરે । તસ્માદિહાતખ્ચિતપાઃ । તેષામેષા ભવતિ ।
સમ સૂર્યા દિવમનુપ્રવિષ્ટાઃ । તાનન્વેતિ પથિભિર્દક્ષિણાવાન્ ।
તે અસ્મે સર્વે ઘૃતમાતપન્તિ । ઊર્જં દુહાના અનપસ્કુરન્ત ઇતિ ।
સમત્વિજસ્સૂર્યા ઇત્યાચાર્યાઃ । તેષામેષા ભવતિ । સમ દિશો નાનાસૂર્યાઃ ॥ ૨૩ ॥

સમ હોતાર ઋત્વિજઃ । દેવા આદિત્યા યે સમ ।
તેભિસ્સોમાભીરક્ષણ ઇતિ । તદપ્યામ્નાયઃ ।
દિગ્બ્રાજ ઋતૂન્ કરોતિ । એતયૈવાવૃતા સહસ્રસૂર્યતાયા ઇતિ વૈશંપાયનઃ ।
તસ્યૈષા ભવતિ । યદ્યાવ ઇન્દ્ર તે શતં શતં ભૂમીઃ ।
ઉતસ્યુઃ । નત્વા વજિન્ સહસ્રં સૂર્યાઃ ॥ ૨૪ ॥

અનુનજાતમષ્ટ રોદસી ઇતિ । નાનાલિડ્ગત્વાદૃતૂનાં નાનાસૂર્યત્વમ્ ।
અષ્ટૌ તુ વ્યવસિતા ઇતિ । સૂર્યમાણ્ડલાન્યષ્ટાત ઊર્ધ્વમ્ ।
તેષામેષા ભવતિ । ચિત્રં દેવાનામુદગાદનીકમ્ ।
ચક્ષુર્મિત્રસ્ય વરુણસ્યાગ્રે । આપ્રા ધાવાપૃથિવી અન્તરિક્ષમ્ ।
સૂર્ય આત્મા જગતસ્તસ્થુષ્થેતિ ॥ ૨૫ ॥

ક્વેદમભન્નિવિશતે । ક્વાય સંવત્સરો મિથઃ ।
ક્વાહઃ ક્વેચન્દેવ રાત્રી । ક્વ માસા ઋતવઃ શ્રિતાઃ ।
અર્ધ્વમાસા મુહૂર્તાઃ । નિમેષાસ્તુટિભિસ્સહ ।
ક્વેમા આપો નિવિશન્તે । યદીતો યાન્તિ સમ્પ્રતિ ।
કાલા અપ્સુનિવિશન્તે । આપસ્સૂર્યે સમાહિતાઃ ॥ ૨૬ ॥

અભ્રાણ્યપઃ પ્રપદન્તે । વિદ્યુત્સૂર્યે સમાહિતા ।
અનવર્ણે ઇમે ભૂમી । ઇયં ચાડસૌ ચ રોદસિ ।

डि ५ स्वियेदत्रान्तरा भूतम् । येनेमे विधृते उभे ।
विष्णुना विधृते भूमी । धृति वत्सस्य वेदना ।
धरावती धेनुमती छि भूतम् । स्यूवसिनी मनुषे दशस्ये ॥ २७ ॥

व्यष्टद्वादोदसी विष्णवेते । दार्धर्ध पृथिवीमभितो मथूपैः ।
किन्तद्विष्णोर्बलमाहुः । डा दीप्तिः डि परायणम् ।
ओको यद्द्वारयद्देवः । रेजती रोदसी उभे ।
वाताद्विष्णोर्बलमाहुः । अक्षराद्दीप्तिरुच्यते ।
त्रिपदाद्द्वारयद्देवः । यद्विष्णोरेकमुत्तमम् ॥ २८ ॥

अग्रयो वायवश्चैव । अेतदस्य परायणम् ।
पृथ्णामि त्वा परं मृत्युम् । अवमं मध्यमञ्चतुम् ।
लोङ्ग्य पुण्यपापानाम् । अेतत्पृथ्णामि सम्प्रति ।
अमुमाहुः परं मृत्युम् । पवमानं तु मध्यमम् ।
अग्निरेवावमो मृत्युः । यन्द्रमाश्चतुरुच्यते ॥ २९ ॥

अनाभोगाः परं मृत्युम् । पापास्संयन्ति सर्वदा ।
आभोगास्त्वेव संयन्ति । यत्र पुण्यकृतो जनाः ।
ततो मध्यममायन्ति । यतुमग्निं य सम्प्रति ।
पृथ्णामि त्वा पापकृतः । यत्र यातयते यमः ।
त्वन्नस्तद्भ्रूणमन् प्रभ्रूळि । यद्वि वेत्थाऽसतो गृहन् ॥ ३० ॥

कश्यपाद्दुद्वितास्सूर्याः । पापान्निर्द्दन्ति सर्वदा ।
रोदस्योन्तर्दशेषु । तत्र न्यस्यन्ते वासवैः ।
तेऽशरीराः प्रपद्यन्ते । यथाऽपुण्यस्य कर्मणः ।
अपाण्यपादकेशासः । तत्र तेयोनिजा जनाः ।
मृत्वा पुनर्मृत्युमापद्यन्ते । अद्यमानास्त्वकर्मभिः ॥ ३१ ॥

आशातिकाः डिमय धव । ततः पूयन्ते वासवैः अपैतं मृत्युं जयति ।
य अेवं वेद । स भव्वैवं विद्भ्रूणामणः । दीर्घश्रुत्तमो भवति ।
कश्यपस्यातिथिस्सिद्धगमनस्सिद्धगमनः । तस्यैषा भवति ।
आयस्मिन्धसम वासवाः । रोहन्ति पूर्या रुहः ॥ ३२ ॥

ऋषिर् उ दीर्घश्रुत्तमः । धन्द्रस्य धर्मो अतिथिरिति ।
कश्यपः पश्यको भवति । यत्सर्वं पश्चिपश्यतीति सौक्ष्म्यात् ।
अथाग्नेरष्टपुरुषस्य । तस्यैषा भवति ।

અગ્ને નય સુપથા રાયે અસ્માન્ । વિશ્વાનિ દેવ વયુનાનિ વિદ્વાન્ ।
યુયોધ્યસ્મજ્જુહુરાણમેનઃ । ભૂયિષ્તન્તે નમ ઉક્તિં વિધેમેતિ ॥ ૩૩ ॥

અગ્નિશ્ચ જાતવેદાશ્ચ । સહોજા અજિરાપ્રભુઃ । વૈશ્વાનરો નર્યાપાશ્ચ ।
પડ્ક્તિરાધાશ્ચ સમમઃ વિસર્પેવાડષ્ટમોડગ્નીનામ્ ।
એતેડષ્ટૌ વસવઃ ક્ષિતા ઇતિ । યથર્વેવાગ્નેરર્ચિર્વર્ણવિશેષાઃ ।
નીલાર્ચિશ્ચ પીતકાર્ચિશ્ચેતિ । અથ વાયોરેકાદશપુરુષસ્યૈકાદશસ્ત્રીકસ્ય ।
પ્રભાજમાના વ્યવદાતાઃ ॥ ૩૪ ॥

યાશ્ચ વાસુકિવૈદ્યુતાઃ । રજતાઃ પરુષાઃ શ્યામાઃ । કપિલા અતિલોહિતાઃ ।
ઉર્ધ્વા અવપતન્તાશ્ચ । વૈદ્યુત ઇત્યેકાદશ । નૈનં વૈદ્યુતો હિનસ્તિ ।
ય એવં વેદ । સ હોવાય વ્યાસઃ પારાશર્યઃ ।
વિદ્યુદ્ધમેવાહં મૃત્યુમૈચ્છમિતિ । ન ત્વકામ ઈન્તિ ॥ ૩૫ ॥

ય એવં વેદ । અથ ગન્ધર્વગણાઃ । સ્વાનભ્રાટ્ ।
અડ્ઘારિર્ભભારિઃ । હસ્તસ્સુહસ્તઃ । કૃશાનુર્વિશ્વાવસુઃ ।
મૂર્ધન્વાન્ચ્યૂર્યવર્યાઃ । કૃતિરિત્યેકાદશ ગન્ધર્વગણાઃ ।
દેવાશ્ચ મહાદેવાઃ । રશ્મયશ્ચ દેવા ગરગિરઃ ॥ ૩૬ ॥

નૈનં ગિરો હિનસ્તિ । ય એવં વેદ ।
ગૌરી મિમાય સલિલાનિ તક્ષતી । એકપદી દ્વિપદી સા ચતુષ્પદી ।
અષ્ટાપદી નવપદી બભૂવુષી । સસ્નાક્ષરા પરમે વ્યોમન્નિતિ ।
વાયો વિશેષણમ્ । અથ નિગદવ્યાખ્યાતાઃ ।
તાનનુકમિધ્યામઃ । વરાહવસ્સ્વતપસઃ ॥ ૩૭ ॥

વિદ્યુન્મહસો ધૂપયઃ । શ્વાપયો ગૃહમેધાશ્ચેત્યેતે ।
યે ચેમેડશિમિવિદ્ધિષઃ । પર્જન્યાસ્સાસ પૃથિવીમભિવર્ષન્તિ ।
વૃષ્ટિભિરિતિ । એતયૈવ વિભક્તિવિપરીતાઃ । સમભિર્વા તૈરુદીરિતાઃ ।
અમૂન્લોકાનભિવર્ષન્તિ । તેશામેષા ભવતિ । સમાનમેતદ્દુદકમ્ ॥ ૩૮ ॥

ઉચ્ચૈત્યવચાહભિઃ । ભૂમિં પર્જન્યા જિન્વન્તિ । દિવં જિન્વન્ત્યગ્રય ઇતિ ।
યદક્ષરં ભૂતકૃતમ્ । વિશ્વે દેવા ઉપાસતે । મહર્ષિમસ્ય ગોમારમ્ ।
જમદગ્નિમકુર્વત । જમદગ્નિરાપ્યાયતે ।
છન્દોભિશ્ચતુરુત્તરૈઃ । રાણસ્સોમસ્ય તૃમાસઃ ॥ ૩૯ ॥

બ્રહ્મણા વીર્યાવતા । શિવા નઃ પ્રદિશો દિશઃ ।
તચ્છં યોરાવૃણીમહે । ગાતું યજ્ઞાય । ગાતું યજ્ઞપતયે ।

द्वैवीस्वस्तिरस्तु नः । स्वस्तिर्मानुषेभ्यः । उर्ध्वं जिगातु भेषजम् ।
शत्रो अस्तु द्विपदे । शं यतुष्पदे ।

सोमपा (३) असोमपा (३) षति निगदव्याभ्याताः ॥ ४० ॥

सडस्रवृष्टिं भूमिः । परं व्योम सडस्रवृत् । अश्विना भुज्युनासत्या ।
विश्वस्य जगतस्पती । जया भूमिः पतिर्व्योम । मिथुनन्ता अतुर्यथुः ।
पुत्रो बृहस्पती रुद्रः । सरमा षति स्त्रीपुमम् ।
शुङ्कन् वामन्यद्यं वामन्यत् । विषुदुपे अडनी द्यौरिव स्थः ॥ ४१ ॥

विश्वा छि माया अवधः स्वधावन्तौ ।

भद्रा वां पूषाणविडरातिरस्तु वासात्यौ चित्रौ जगतो निधानौ ।
धावाभूमी यरथः स सप्पायौ । तावश्विना रासभाश्चा डवं मे ।
शुभस्पती आगत सूर्यया सड । त्युगोड भुज्युमश्विनोदमेधे ।
रथिन्न कश्चिन्मभुवां (२) अवाडाः । तभूडथुनींभिरात्मन्वतीभिः ।
अन्तरिक्षप्रुड्भिरपोदकाभिः ॥ ४२

तिस्रः क्षपस्त्रिरडातिप्रजदभिः । नासत्या भुज्युमूडथुः पतड्गैः ।
समुद्रस्य धन्नाद्रस्य पारे । त्रिभीरथैश्शतपदभिः षडश्वैः ।
सवितारे पितन्वन्तम् । अनुभङ्गाति शांभरः । आपपूर्षभरश्वैव ।
सवितारेपसोडभवत् । त्य सुतुमं विदित्वैव । बडुसोम गिरं वशी ॥ ४३ ॥

अन्वेति तुगो वडियान्तम् । आयसूयान्तसोमतृप्सुषु । स सड्ग्रामस्तमोद्योडत्योतः ।
वायो गाः पिपाति तत् । स तद्रोभिसस्ताडत्येत्यन्ये । रक्षसानन्विताश्च ये ।
अन्वेति परिवृत्याडस्तः । अेवमेतौस्थो अश्विना ।
ते अेते धुःपृथिव्योः । अडरडर्गर्भन्धधाथे ॥ ४४ ॥

तयोरेतौ वत्सावडोरान्ने । पृथिव्या अडः । द्विवो रात्रिः ।
ता अविस्ृष्टौ । दम्पती अेव भवतः । तयोरेतौ वत्सौ ।
अग्निश्चादित्यश्च । रात्रेर्वत्सः । श्वेत आदित्यः । अडोडग्निः ॥ ४५ ॥

ताम्रो अरुणः । ता अविस्ृष्टौ । दम्पती अेव भवतः ।
तयोरेतौ वत्सौ । वृत्रश्च वैद्युतश्च । अग्नेर्वृत्रः । वैद्युत आदित्यस्य ।
ता अविस्ृष्टौ । दम्पती अेव भवतः । तयोरेतौ वत्सौ ॥ ४६ ॥

उष्मा य नीडारश्च । वृत्रस्योष्मा । वैद्युतस्य नीडारः ।
तौ तावेव प्रतिपद्येते । सेय रात्री गर्भिणी पुत्रेण संवसति ।
तस्या वा अेतदुल्बणम् । यद्रात्रौ रश्मयः ।

यथा गोर्गर्भिण्या उल्बणाम् । अवेमेतस्या उल्बणाम् ।

प्रजयिष्णुः प्रजया य पशुभिश्च भवति ।

य अवेवं वेद । अेतमुद्यन्तमपियन्तं येति ।

आदित्यः पुण्यस्य वत्सः । अथ पवित्राङ्गिरसः ॥ ४७ ॥

पवित्रवन्तः परिव्राजमासते । पितृषां प्रबो अभिरक्षति प्रतम् ।

मडस्समुद्रं वरुणस्तिरोदधे । धीरा छच्छेकुर्धरुणेष्वारभम् ।

पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते । प्रभुर्गात्राणि पर्येषिविश्चतः ।

अतमत्तनूर्न तदामो अश्रुते । शृतास षड्दन्तस्तत्समाशत ।

ब्रह्मा देवानाम् । असतस्सद्यै ततक्षुः ॥ ४८ ॥

ऋशयस्सामान्निश्च यत् । सर्वेऽत्रयो अगस्त्यश्च ।

नक्षत्रैश्शङ्कृतोऽवसन् । अथ सवितुः श्यावाश्वस्याऽवर्तिकामस्य ।

अमी य ऋक्षा निडितास उय्या । नक्तं ददृश्रे कुडाचिद्वियुः ।

अदभ्यानि वरुणस्य प्रतानि । विद्याऽशशय्यन्द्रमा नक्षत्रमेति ।

तत्सवितुर्वरेण्यं । भर्गो देवस्य धीमहि ॥ ४९ ॥

धियो यो नः प्रचोदयात् । तत्सवितुर्वृणीमहे ।

वयन्देवस्य भोजनम् । श्रेष्ठं सर्वधातमम् ।

तुरं भगस्य धीमहि । अपागूडत सविता तृभीन् ।

सर्वादिवो अन्धसः । नक्तन्तान्धभवन्दृशे ।

अस्थ्यस्थना संभविष्यामः । नाम नामैव नाम मे ॥ ५० ॥

नपु सङ् पुमा स्त्र्यस्मि । स्थावरोऽस्म्यथ जङ्गमः ।

यजेऽयक्षि यष्टाडे य । मया भूतान्ययक्षत ।

पशवो मम भूतानि । अनुबन्धोऽस्म्यहं विभुः ।

स्त्रियस्सतीः । ता उमे पु स आहुः ।

पश्यदक्षाण्वान्नवियेतदन्धः । कविर्यः पुत्रस्य षमा चिकेत ॥ ५१ ॥

यस्ता विजानाथ्सवितुः पितासत् । अन्धो मणिमविन्दत् ।

तमनङ्गुलिरावयत् । अग्नीवः प्रत्यमुच्यत् ।

तमजिह्वा असश्चत । उर्ध्वमूलमवाङ्छापम् ।

वृक्षं यो वेद सम्प्रति । न स जातु जनः श्रद्धयात् ।

मृत्युर्मा मारयादितिः । उसित रुदितङ्गीतम् ॥ ५२ ॥

वीणापणवलासितम् । मृतञ्जुवं य यत्किञ्चित्

अङ्गानि स्नेव विद्धि तत् । अतृष्य २ स्तृष्यध्यायत् ।
 अस्माज्जाता मे मिथू यरन् । पुत्रो निरृत्या वैदेडः ।
 अयेता यश्च येतनः । स तं मणिमविन्दत् ।
 सोऽनङ्गुदिरावयत् । सोऽग्नीवः प्रत्यमुञ्चत् ॥ ५३ ॥

सोऽजिह्वो असश्चत । नैतमृशिं विदित्वा नगरं प्रविशेत् ।
 यद्वि प्रविशेत् । मिथौ यरित्वा प्रविशेत् ।
 तश्चाम्भवस्थं प्रतम् । आतमग्ने रथन्तिष्ठ ।
 अेकाश्रमेकयोजनम् । अेकयकमेकधुरम् ।
 वातघ्राजिगतिं विभो । न रिष्यति न व्यथते ॥ ५४ ॥

नास्याक्षो यातु सज्जति । यश्चवेतान्नोडिता २ श्चाग्नेः ।
 रथे युक्त्वाऽधितिष्ठति । अेकया य दशभिश्च स्वभूते ।
 द्वाभ्यामिष्टये वि २ शत्या य । तिसृभिश्च वडसे त्रि २ शता य ।
 नियुद्भिर्वायविडिता विमुञ्च ॥ ५५ ॥

आतनुष्व प्रतनुष्व । उद्धमाऽऽधम सन्धम ।
 आदित्ये यन्द्रवार्णानाम् । गर्भमाधेडि यः पुमान् ।
 षतस्सिक्त २ सूर्यगतम् । यन्द्रमसे रसङ्कृषि ।
 वारादञ्जनयाग्नेऽग्निम् । य अेको रुद्र उच्यते ।
 असङ्ख्यातास्ससुस्त्राणि । स्मर्यते न य दृश्यते ॥ ५६ ॥

अेवमेतन्निर्बोधत । आमन्द्रैरिन्द्र उरिभिः ।
 याडि मयूररोमभिः । मा त्वा डेचिन्त्रियेमुरिन्न पाशिनः ।
 धन्वेव ता षडि । मा मन्द्रैरिन्द्र उरिभिः ।
 यामि मयूररोमभिः । मा मा डेचिन्त्रियेमुरिन्न पाशिनः ।
 निधन्वेव तां (२) षमि । अणुभिश्च मडङ्भिश्च ॥ ५७ ॥

निघृष्वैरसमायुतैः । डालैर्डरित्त्वमापन्नैः ।
 षन्द्रायाडि सडस्रयुङ् । अग्निर्विभ्राष्टिवसनः ।
 वायुश्चेतसिङ्कुङ्कः । संवश्यरो विषूवाणैः ।
 नित्यस्तेऽनुयरास्तव । सुब्रह्मण्यो २ सुब्रह्मण्यो २ सुब्रह्मण्योम् ।
 षन्द्रागच्छ उरिव आगच्छ मेधातिथेः । मेष वृषणश्च मेने ॥ ५८ ॥

गौरावस्कन्दिन्नडल्यायै जार । डौशिकब्रह्मण गौतमब्रुवाण ।
 अरुणश्च षडगताः । वसवः पृथिविक्षितः ।

અષ્ટૌદિગ્વાસસોડગ્નયઃ । અગ્નિશ્ચ જાતવેદાશ્ચેત્યેતે ।
તપ્ત્રાશ્ચાસ્તાપ્ત્રરથાઃ । તાપ્ત્રવર્ણાસ્તથાડસિતાઃ ।
દણ્ડસ્તાઃ ખ્યાદગ્દતઃ । ઇતો રુદ્રાઃ પરાડ્ગતાઃ ॥ ૫૯ ॥

ઉક્ત ઋ સ્થાનં પ્રમાણગ્ચ પુર ઇત । બૃહસ્પતિશ્ચ સવિતા ચ ।
વિશ્વરૂપૈરિહાગતામ્ । રથોનોદકવર્ત્મના ।
અપ્સુષા ઇતિ તદ્વયોઃ । ઉક્તો વેષો વાસા ઋ સિ ચ ।
કાલાવયવાનામિતઃ પ્રતીજયા । વાસાત્યા ઇત્યશ્ચિનોઃ ।
કોડન્તરિક્ષે શ્બ્દહુરોતીતિ । વસિષ્ઠો રૌહિણો મીમા ઋ સાગ્ચકે ।
તસ્યૈષા ભવતિ । વાશ્રેવ વિદ્યુદિતિ ।
બ્રહ્મણ ઉદરણમસિ । બ્રહ્મણ ઉદીરણમસિ ।
બ્રહ્મણ આસ્તરણમસિ । બ્રહ્મણ ઉપસ્તરણમસિ ॥ ૬૦ ॥

[અપક્રામત ગર્ભિણ્યઃ]

અષ્ઠયોનીમષ્ટપુત્રામ્ । અષ્ટપત્નીમિમાં મહીમ્ ।
અહં વેદ ન મે મૃત્યુઃ । નયામૃત્યુરઘાહરત્ ।
અષ્ઠયોન્યષ્ટપુત્રમ્ । અષ્ટપદિદમન્તરિક્ષમ્ ।
અહં વેદ ન મે મૃત્યુઃ । નયામૃત્યુરઘાહરત્ ।
અષ્ઠયોનીમષ્ટપુત્રામ્ । અષ્ટપત્નીમમૂન્દિવમ્ ॥ ૬૧ ॥

અહં વેદ ન મે મૃત્યુઃ । નયામૃત્યુરઘાહરત્ ।
સુત્રામાણાં મહીમૂષુ । અદિતિર્ઘૌર્દિતિરન્તરિક્ષમ્ ।
અદિતિર્માતા સ પિતા સ પુત્રઃ । વિશ્વે દેવા અદિતિઃ પગ્ચજનાઃ ।
અદિતિર્જાતમદિતિજનિત્વમ્ । અષ્ટૌ પુત્રાસો અદિતેઃ ।
યે જાતાસ્તન્વઃ પરિ । દેવં (૨) ઉપપ્રૈત્સામભિઃ ॥ ૬૨ ॥

પરા માર્તાણ્ડમાસ્યત્ । સમભિઃ પુત્રૈરદિતિઃ ।
ઉપપ્રૈત્પૂર્વ્ય યુગમ્ । પ્રજાયૈ મૃત્યવે તત્ ।
પરા માર્તાણ્ડમાભરદિતિ । તાનનુકમિષ્યામઃ ।
મિત્રશ્ચ વરુણશ્ચ । ધાતા ચાર્યમા ચ ।
અ ઋ શશ્ચ ભગશ્ચ । ઇન્દ્રશ્ચ વિવસ્વા ઋ શ્ચેત્યેતે ।
હિરણ્ય ગર્ભો હ ઋ સશ્શુચિષત્ ।
બ્રહ્મજ્ઞાનં તદિત્પદમિતિ ગર્ભ પ્રાજાપત્યઃ ।
અથ પુરુષઃ સમ પુરુષઃ ॥ ૬૩ ॥

[यथास्थानं गर्भिण्यः]

योऽसौ तपन्नृद्वेति । स सर्वेषां भूतानां प्राणानाद्याद्योद्वेति ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणानाद्याद्योद्वेगाः ।

असौ योऽस्तमेति । स सर्वेषां भूतानां प्राणानाद्याद्याऽस्तमेति ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणानाद्याद्याऽस्तद्वेगाः ।

असौ य आपूर्यति । स सर्वेषां भूतानां प्राणैरापूर्यति ॥ ६४ ॥

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरापूरिष्ठाः ।

असौ योऽपक्षीयति । स सर्वेषां भूतानां प्राणैरपक्षीयति ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपक्षेष्ठाः ।

अमूनि नक्षत्राणि । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति योत्सर्पन्ति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत मोत्सृपत ॥ ६५ ॥

ॐ मासाश्चार्धमासाश्च । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति योत्सर्पन्ति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत मोत्सृपत ।

ॐ ऋतवः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पन्ति योत्सर्पन्ति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृपत मोत्सृपत ।

अथ ॐ संवत्सरः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति योत्सर्पति य ॥ ६६ ॥

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृप मोत्सृप ।

ॐ ममः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति योत्सर्पति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृप मोत्सृप ।

ॐ रात्रिः । सर्वेषां भूतानां प्राणैरपप्रसर्पति योत्सर्पति य ।

मा मे प्रजया मा पशूनाम् । मा मम प्राणैरपप्रसृप मोत्सृप ।

ॐ भूर्भुवस्स्वः । अेतद्भो मिथुनं मा नो मिथुनं ॐ शीढ्वम् ॥ ६७ ॥

अथादित्यस्याष्टपुरुषस्य ।

वसूनामादित्यानं ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।

रुद्राणामादित्यानं ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।

आदित्यानामादित्यानं ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।

सता ॐ सत्यानाम् । आदित्यानं ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।

अभिधू-वतामभिध्वताम् । वातवतां मरुताम् ।

आदित्यानं ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।

ऋभूणामादित्यानं ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।

विश्वेषान्देवानाम् । आदित्यान ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 संवत्सरस्य सवितुः । आदित्यस्य स्वतेजसा भानि ।
 ॐ भूर्भुवस्स्वः । रश्मयो वो मिथुनं मा नो मिथुन ॐ शीढ्वम् ॥ ६८ ॥
 आरोगस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । भ्राजस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 पटशस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । पतङ्गस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 स्वर्णरस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । ज्योतिषीमतस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 विभासस्य स्थाने स्वतेजसा भानि । कश्यपस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 ॐ भूर्भुवस्स्वः । आपो वो मिथुनं मा नो मिथुन ॐ शीढ्वम् ॥ ६९ ॥
 अथ वयोरेकादशपुरुषस्यैकादशस्त्रीकस्य ।
 प्रभ्राजमानाना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 व्यवदाताना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वासुकिवैद्युताना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 रजताना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 परुषाणा ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 श्यामाना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 कपिलाना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अतिलोडिताना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 उर्ध्वाना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ॥ ७० ॥
 अवपतन्ताना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वैद्युताना ॐ रुद्राणा ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 प्रभ्राजमानीना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 व्यवदातीना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वासुकिवैद्युतीना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 रजताना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 परुषाणा ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 श्यामाना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 कपिलाना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अतिलोडितीना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 उर्ध्वाना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 अवपतन्तीना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।
 वैद्युतीना ॐ रुद्राणीना ॐ स्थाने स्वतेजसा भानि ।

ॐ भूर्भुवस्स्वः । इपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीढ्वम् ॥ ७१ ॥

अथाग्नेरष्टपुरुषस्य ।

अग्नेः पूर्वदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

जातवेदस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

सडोजसो दक्षिणदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

अजिराप्रभव उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

वैश्वानरस्याऽपरदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

नर्यापस उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

पङ्क्तिराधसौदृदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

विसर्पिण उपदिश्यस्य स्थाने स्वतेजसा भानि ।

ॐ भूर्भुवस्स्वः । इपाणि वो मिथुनं मा नो मिथुनं रीढ्वम् ॥ ७२ ॥

दक्षिणपूर्वस्यान्दिशि विसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाडि ।

दक्षिणपरस्यां दिश्यविसर्पी नरकः । तस्मान्नः परिपाडि ।

उत्तरपूर्वस्यान्दिशि विषाटी नरकः । तस्मान्नः परिपाडि ।

उत्तरपरस्यान्दिश्यविषाटी नरकः । तस्मान्नः परिपाडि ।

आ यस्मिन्त्सप्त वासवा षन्द्रियाणि शतकृतवित्येते ॥ ७३ ॥

षन्द्रघोषा वो वसुभिः पुरस्तादुपधताम् ।

मनोजवसो वः पितृभिर्दक्षिणत उपधताम् ।

प्रयेता वो रुद्रैः पश्चादुपधताम् ।

विश्वकर्मा व आदित्यरुत्तरत उपधताम् ।

त्वष्टा वो इपैरुपरिष्ठादुपधताम् ।

संज्ञानं वः पश्चादिति । आदित्यरसर्वोऽग्निः पृथिव्याम् ।

वायुरन्तरिक्षे । सूर्यो दिवि । यन्द्रमा दिक्षु ।

नक्षत्राणि स्वलोके । अेवा ङ्येव । अेवा ङ्यग्ने ।

अेवा ङि वायो । अेवा ङीन्द्र । अेवा ङि पूषन् । अेवा ङि देवाः ॥ ७४ ॥

आपमापामपस्सर्वाः । अस्मादस्मादितोऽमुतः

अग्निर्वायुश्च सूर्यश्च । सड सञ्चस्करर्द्धिया ।

वाय्वश्चा रश्मिपतयः । मरीच्यात्मनो अद्भुदः ।

देवीर्भुवनसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।

मडानाम्नीर्मडामानाः । मडसो मडसस्वः ॥ ७५ ॥

देवीः पर्जन्यसूवरीः । पुत्रवत्वाय मे सुत ।
 अपाऽऽश्रुष्विण्मपा रक्षः । अपाऽऽश्रुष्विण्मपारधम् ।
 अपाघ्नामपयाऽवर्तिम् । अपदेवीरितो हित ।
 वज्रन्देवीरञ्जिता ५ श्च । भुवनन्देवसूवरीः ।
 आदित्यानदितिन्देवीम् । योनिनोर्ध्वमुदीषत ॥ ७६ ॥
 भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवा ५ सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
 स्वस्ति न ऽन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
 स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ।
 केतवो अरुणासश्च । ऋषयो वातरशनाः ।
 प्रतिष्ठा ५ शतधा हि । समाहितारसो सडस्रथायसम् ।
 शिवा नश्शन्तमा भवन्तु । दिव्या आप ओषधयः ।
 सुमृडीका सरस्वति । मा ते व्योम सन्दृशि ॥ ७७ ॥
 योऽपां पुष्पं वेद । पुष्पवान् प्रजवान् पशुमान् भवति ।
 यन्द्रमा वा अपां पुष्पम् । पुष्पवान् प्रजवान् पशुमान् भवति ।
 य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । अग्निर्वा अपामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । योऽग्नेरायतनं वेद ॥ ७८ ॥
 आयतनवान् भवति । आपो वा अग्नेरायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । य अेवं वेद ।
 योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
 वायुर्वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।
 यो वायोरायतनं वेद । आयतनवान् भवति ॥ ७९ ॥
 आपो वै वायोरायतनम् । आयतनवान् भवति ।
 य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । असौ वै तपन्नपामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । योऽमुष्य तपत आयतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । आपो वा अमुष्य तपत आयतनम् ॥ ८० ॥
 आयतनवान् भवति । य अेवं वेद ।
 योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।

यन्द्रमा वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।
 यश्चन्द्रमस आयतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
 आपो वै यन्द्रमस आयतनम् । आयतनवान् भवति ॥ ८१ ॥

य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । नक्षत्राणि वा अपामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । यो नक्षत्राणामायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । आपो वै नक्षत्राणामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । य अेवं वेद ॥ ८२ ॥

योऽपामायतनं वेद । आयतनवान् भवति
 पर्जन्यो वा अपामायतनम् । आयतनवान् भवति ।
 यः पर्जन्यस्यायतनं वेद । आयतनवान् भवति ।
 आपो वै पर्जन्यस्याऽऽयतनम् । आयतनवान् भवति ।
 य अेवं वेद । योऽपामायतनं वेद ॥ ८३ ॥

आयतनवान् भवति । संवत्सरो वा अपामायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । यस्संवत्सरस्यायतनं वेद ।
 आयतनवान् भवति । आपो वै संवत्सरस्यायतनम् ।
 आयतनवान् भवति । य अेवं वेद ।
 योऽप्सु नावं प्रतिष्ठितां वेद । प्रत्येव तिष्ठति ॥ ८४ ॥

धमे वै लोका अप्सु प्रतिष्ठिताः । तदेषाऽभ्यनुक्ता ।
 अपा रसमुद्य सन् । सूर्ये शुक्ल सभाभृतम् ।
 अपा रसस्य यो रसः । तं वो गृह्णाम्युत्तममिति ।
 धमे वै लोका अपा रसः । तेऽमुष्मिन्नादित्ये सभाभृताः ।
 जानुदृष्टीमुत्तरवेदीऽभात्वा । अपां पूरयित्वा गुल्ङ्गदृष्टम् ॥ ८५ ॥

पुष्करपर्णैः पुष्करदण्डैः पुष्करैश्च स स्तीर्य । तस्मिन्विडायसे ।
 अग्निं प्राणीयोपसमाधाय । ब्रह्मवादिनो वदन्ति ।
 कस्मात्प्राणीतेऽयमग्निश्चीयते । साप्राणीतेऽयमप्सु ङ्ययञ्चीयते ।
 असौ भुवनेभ्यनाडिताग्निरेताः । तमभित अेता अभीष्टका उपदधाति ।
 अग्निडोत्रे दर्शपूर्णमासयोः । पशुबन्धे यातुमस्थेषु ॥ ८६ ॥

अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञाङ्गत्विति ।
 अेतद्द स्म वा आहुश्शाण्डिलाः । कमग्निञ्चिनुते ।

સત્રિયમગ્નિગ્નિન્વાનઃ । સંવત્સરં પ્રત્યક્ષેણ ।
કમગ્નિગ્નિનુતે । સાવિત્રમગ્નિગ્નિન્વાનઃ ।
અમુમાદિત્યં પ્રત્યક્ષેણ । કમગ્નિગ્નિનુતે ॥ ૮૭ ॥

નાચિકેતમગ્નિગ્નિન્વાનઃ ।
પ્રાણાન્પ્રત્યક્ષેણ । કમગ્નિગ્નિનુતે । ચાતુહોત્રિયમગ્નિગ્નિન્વાનઃ ।
બ્રહ્મ પ્રત્યક્ષેણ । કમગ્નિગ્નિનુતે । વૈશ્વસૃજમગ્નિગ્નિન્વાનઃ ।
શરીરં પ્રત્યક્ષેણ । કમગ્નિગ્નિનુતે । ઉપાનુવાક્યમાશુમગ્નિગ્નિન્વાનઃ ॥ ૮૮ ॥

ઇમાન્ લોકાન્પ્રત્યક્ષેણ । કમગ્નિગ્નિનુતે । ઇમમારુણકેતુકમગ્નિગ્નિન્વાનઃ ।
ય એવાસૌ । ઇતશ્ચાડમુતશ્ચાડવ્યતીપતી । તમિતિ ।
યોડગ્નેર્મિથૂયા વેદ । મિથુનવાન્ભવતિ ।
આપો વા અગ્નેર્મિથૂયાઃ । મિથુનવાન્ભવતિ । ય એવં વેદ ॥ ૮૯ ॥

આપો વા ઇદમાસન્સલિલમેવ । સ પ્રજાપતિરેકઃ પુષ્કરપર્ણે સમભવત્ ।
તસ્માન્તર્મનસિ કામસ્સામવર્તત । ઇદં સૃજેયમિતિ ।
તસ્માદ્યત્પુરુષો મસભિગચ્છતિ । તદ્વાચ્યા વદતિ ।
તત્કર્મણા કરોતિ । તદેષાડભ્યનૂક્તા ।
કામસ્તદગ્રે સમવર્તતાધિ । મનસો રેતઃ પ્રથમં યદાસીત્ ॥ ૯૦ ॥

સતો બન્ધુમસતિ નિરવિન્દન્ । હૃદિ પ્રતીઘ્યા કવયો મનીષેતિ ।
ઉપૈનન્તદુપનમતિ । યત્કામો ભવતિ । ય એવં વેદ ।
સ તપોડતપ્યત । સ તપસ્તમ્વા । શરીરમધૂનુત । તસ્ય યન્મા સમાસીત્ ।
તતોડરુણાઃ કેતવો વાતરશના ઋષય ઉદતિષ્ઠન્ ॥ ૯૧ ॥

યે નખાઃ । તે વૈખાનસાઃ । યે વાલાઃ । તે વાલખિલ્યાઃ ।
યો રસઃ । સોડપામ્ । અન્તરતઃ કૂર્મ ભૂત સર્પન્તમ્ ।
તમબ્રવીત્ । મમ વૈત્વડમા સા । સમભૂત્ ॥ ૯૨ ॥

નેત્યબ્રવીત્ । પૂર્વમેવાહમિહાસનિતિ ।
તત્પુરુષસ્ય પુરુષત્વમ્ । સ સહસ્રશીર્ષા પુરુષઃ ।
સહસ્સ્રાક્ષસ્સહસ્રપાત્ । ભૂત્વોદતિષ્ઠત્ ।
તમબ્રવીત્ । ત્વં વૈ પૂર્વ સમભૂઃ ।
ત્વમિદં પૂર્વઃ કુરુષ્યેતિ । સ ઇત આદાયાપઃ । ॥ ૯૩ ॥

અગ્નિના પુરસ્તાદુપાદધાત્ । એવાહ્યેવેતિ ।
તત આદિત્ય ઉદતિષ્ઠત્ । સા પ્રાચી દિક્ ।

अथाऽरुणः । केतुर्दक्षिणत उपाधधात् ।
 अेवाऽप्यत्र षति । ततो वा अग्निरुदतिष्ठत् ।
 सा दक्षिणा द्दिङ् । अथारुणः केतुः पश्चाद्दुपधधात् ।
 अेवाऽडि वायो षति ॥ ६४ ॥

ततो वायुरुदतिष्ठत् । सा प्रतीची द्दिङ् ।
 अथारुणः केतुरुत्तरत उपाधधात् । अेवाऽडीन्द्रेति ।
 ततो वा षन्द्र उदतिष्ठत् । सोदीची द्दिङ् ।
 अथारुणः केतुर्मध्य उपाधधात् । अेवाऽडि पूषन्निति ।
 ततो वै पूषोदतिष्ठत् । सेयन्दिङ् ॥ ६५ ॥

अथारुणः केतुरुपरिष्ठाद्दुपाधधात् । अेवाऽडि देवा षति ।
 ततो देवमनुष्याः पितरः । गन्धर्वाप्सरसश्चोदतिष्ठन् ।
 सोर्ध्वा द्दिङ् । या विप्रुषो विपरापतन् ।
 ताऽभ्योऽसुरा रक्षा ५ सि पिशायाश्चोदतिष्ठन् । तस्मात्ते पराभवन् ।
 विप्रुऽभ्यो षि ते समभवन् । तदेषाऽभ्यनूक्ता ॥ ६६ ॥

आपो ष यद्भ्रूतीर्गर्ममायन् । दक्षन्धाना जनयन्तीस्स्वयंभुम् ।
 तत षमेध्यसृज्यन्त सर्गाः । अद्भ्यो वा षद ५ समभूत् ।
 तस्माद्दिद ५ सर्वं ब्रह्म स्वयंभ्विति ।
 तस्माद्दिद ५ सर्वं ५ शिथिलमिवाऽध्रुवमिवाभवत् ।
 प्रजापतिर्वाव तत् । आत्मनात्मानं विधाय ।
 तदेवानुप्राविशत् । तदेषाऽभ्यनूक्ता ॥ ६७ ॥

विधाय लोकान् विधाय भूतानि । विधाय सर्वाः प्रदिशो दिशश्च ।
 प्रजापतिः प्रथमजा ऋतस्य । आत्मनात्मानमभि संविवेशेति ।
 सर्वमेवेदमात्वा । सर्वमवरुद्ध्य ।
 तदेवानुप्राविशति । य अेवं वेद ॥ ६८ ॥

यतुष्टय्य आपो गृह्णाति । यत्वारि वा अपा ५ रुपाणि ।
 मेधो विद्युत् । स्तनयित्पूर्वृष्टिः । तान्येवावरुन्धे ।
 आतपति वर्ध्या गृह्णाति । ताः पुरस्ताद्दुपधधाति ।
 अेता वै ब्रह्मवर्चस्या आपः । मुषत अेव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धे ।
 तस्मान्मुषतो ब्रह्मवर्चसितरः ॥ ६९ ॥

कूया गृह्णाति । ता दक्षिणत उपाधधाति ।

એતા વૈ તેજસ્વિનીરાપઃ । તેજ એડવાસ્ય દક્ષિણતો દધાતિ ।
તસ્માદ્દક્ષિણોડર્ધસ્તેજસ્વિતરઃ । સ્થાવરા ગૃહ્ણાતિ ।
તાઃ પશ્ચાદુપદધાતિ । પ્રતિષ્ઠિતા વૈ સ્થાવરાઃ ।
પશ્ચાદેવ પ્રતિતિષ્ઠતિ । વહન્તીર્ગૃહ્ણાતિ ॥ ૧૦૦ ॥

તા ઉત્તરત ઉપદધાતિ ।
ઓજસા વા એતા વહન્તીરિવોદ્ગતીરિવ આકૂજતીરિવ ધાવન્તીઃ ।
ઓજ એવાસ્યોત્તરતો દધાતિ । તસ્માદુત્તરોડર્ધ ઓજસ્વિતરઃ ।
સંભાર્યા ગૃહ્ણાતિ । તા મધ્ય ઉપદધાતિ ।
ઇયં વૈ સંભાર્યાઃ । અસ્યામેવ પ્રતિતિષ્ઠતિ ।
પલ્વલ્યા ગૃહ્ણાતિ । તા ઉપરિષ્ઠાદુપાદધાતિ ॥ ૧૦૧ ॥

અસૌ વૈ પલ્વલાઃ । અમુષ્યામેવ પ્રતિતિષ્ઠતિ ।
દિક્ષૂપદધાતિ । દિક્ષુ વા આપઃ ।
અન્નં વા આપઃ । અદ્ભ્યો યા અન્નજ્જાયતે ।
યદેવદ્ભ્યોડન્નજ્જાયતે । તદવરુન્ધે ।
તં વા એતમરુણાઃ કેતવો વાતરશનાઋષયોડચિન્વન્ ।
તસ્માદારુણકેતુકઃ ॥ ૧૦૨ ॥

તદેષાભ્યનૂક્તા । કેતવો અરુણાસશ્ચ ।
ઋષયો વાતરશનાઃ । પ્રતિષ્ઠા ✨ શતધાહિ ।
સમાહિતાસો સહસ્રધાયસમિતિ । શતશશ્ચૈવ સહસ્રશશ્ચ પ્રતિતિષ્ઠતિ ।
ય એતમગ્નિઞ્ચિનુતે ય ઉચૈનમેવં વેદ ॥ ૧૦૩ ॥

જાનુદ્ધમીમુત્તરવેદીડ્ખાત્વા । અપાં પૂરયતિ ।
આપ ✨ સર્વત્વાય । પુષ્કરપર્ણ ✨ રુઝમં પુરુષમિત્યુપદધાતિ ।
તપો વૈ પુષ્કરપર્ણમ્ । સત્ય ✨ રુઝમઃ । અમૃતં પુરુષઃ ।
એતાવદ્વા વાસ્તિ । યાવદેતત્ । યાવદેવાસ્તિ ॥ ૧૦૪ ॥

તદવરુન્ધે । કૂર્મમુપદધાતિ ।
અપામેવ મેધમવરુન્ધે । અથો સ્વર્ગસ્ય લોકસ્ય સમષ્ટ્યૈ ।
આપમાપામપસર્વાઃ । અસ્માદસ્માદિતોડમુતઃ ।
અગ્નિર્વાયુશ્ચ સૂર્યશ્ચ । સહસ્રગ્યસ્કરહ્વિયા ઇતિ ।
વાયશ્ચા રશ્મિપતયઃ । લોકં પૃણસ્થિદ્રં પૃણ ॥ ૧૦૫ ॥
યાસ્તિસ્રઃ પરમજાઃ । ઇન્દ્રધોષા વો વસુભિરેવાહ્યેવેતિ ।

पञ्चयितय उपेधधाति । पाङ्क्तोऽग्निः ।

यावनेवाग्निः । तज्जिनुते ।

लोकंपुण्यया द्वितीयामुपेधधाति । पञ्च पदा वै विराट् ।

तस्या वा षयं पादः । अत्ररिक्षं पादः । द्यौः पादः ।

दृशः पादः । परोरजाः पादः । विराजयेव प्रतितिष्ठति ।

य अेतमग्निज्जिनुते । य उचैनमेवं वेद ॥ १०६ ॥

अग्निं प्रणीयोपसमाधाय । तमभित अेता अभीष्टका उपेधधाति ।

अग्निदोत्रे दर्शपूर्णमासयोः । पशुबन्धे यातुर्मास्थेषु ।

अथो आहुः । सर्वेषु यज्ञकृतुष्विति ।

अथ उस्मादाराण्यस्स्वायम्भुवः । सावित्रः सर्वोऽग्निरित्यननुषङ्गं मन्यामडे ।

नाना वा अेतेषां वीर्याणि । कमग्निज्जिनुते ॥ १०७ ॥

सत्रियमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।

सावित्रमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।

नाचिकेतमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।

यातुर्दोनियमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।

वैश्वसृजमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ॥ १०८ ॥

उपानुवाङ्गयमाशुमग्निज्जिवानः । कमग्निज्जिनुते ।

धममारुण्डेतुकमग्निज्जिवान इति । वृषा वा अग्निः ।

वृषाणो स ५ स्फालयेत् । उच्येतास्य यज्ञः ।

तस्मान्नानुषज्यः । सोत्तरवेदिषु कृतुषु चिन्वीत ।

उत्तरवेद्या ५ ङ्यग्निश्चीयते । प्रजाकामश्चिन्वीत ॥ १०९ ॥

प्राजापत्यो वा अेषोऽग्निः । प्राजापत्याः प्रजाः ।

प्रजावान् भवति । य अेवं वेद ।

पशुकामश्चिन्वीत । संज्ञानं वा अेतत् पशूनाम् ।

यदापः पशूनामेव संज्ञानेऽग्निज्जिनुते ।

पशुमान् भवति । य अेवं वेद ॥ ११० ॥

वृष्टिकामश्चिन्वीत । आपो वै वृष्टिः ।

पर्जन्यो वर्षुको भवति । य अेवं वेद ।

आभयावी चिन्वीत । आपो वै भेषजम् ।

भेषजमेवास्मै करोति । सर्वमायुरेति ।

अभियर २ श्चिन्वीत । वज्रो वै आपः ॥ १११ ॥

वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्रहरति । स्तृणुत येनम् ।

तेजस्कामो यशस्कामः । ब्रह्मवर्षसकामस्स्वर्गकामश्चिन्वीत ।

अेतावद्वा वास्ति । यावदेतत् ।

यावदेवास्ति । तद्वरुन्धे ।

तस्यैतद् व्रतम् । वर्षतिन धावेत् ॥ ११२ ॥

अमृतं वा आपः । अमृतस्थानन्तरित्यै ।

नाप्सु मूत्रपुरीषकुर्व्यात् । न निष्ठीवेत् ।

न विवसनस्स्नायात् । गुड्यो वा अेषोऽग्निः ।

अेतस्याग्नेरनतिदाडाय । न पुष्करपर्णानि छिरण्यंवाऽधितिष्ठेत् ।

अेतस्याग्नेरनभ्यारोडाय । न कुर्मस्याश्रीयात् ।

नोदकस्याघातुकान्येनमोदकानि भवन्ति । अघातुका आपः ।

य अेतमग्निञ्चिनुते । य उच्येनमेवं वेद ॥ ११३ ॥

धमानुक्तं भुवना सीषधेम । धन्द्रश्च विश्वे य देवाः ।

यज्ञश्च नस्तन्वज्य प्रजाज्य । आदित्यैरिन्द्रस्साड सीषधातु ।

आदित्यैरिन्द्रस्सागणो मरुद्भिः । अस्माकं भूत्वविता तनूनाम् ।

आप्लवस्व प्रप्लवस्व । आप्तीभवज मा मुहुः ।

सुभादीन्दुःअनिधनाम् । प्रतिमुञ्चस्व स्वां पुरम् ॥ ११४ ॥

मरीचयस्स्वायंभुवाः । ये शरीराण्यकल्पयन् ।

ते ते देडङ्कल्पयन्तु । मा य ते प्यास्म तीरिषत् ।

उत्तिष्ठत मा स्वप्त । अग्निमिच्छध्वं भारताः ।

राज्ञस्सोमस्य तृमासः । सूर्येण सयुजोषसः ।

युवा सुवासाः । अष्टायका नवद्वारा ॥ ११५ ॥

देवानां पूरयोध्या । तस्या २ छिरण्मयः कोशः ।

स्वर्गो लोको ज्योतिषाऽऽयुतः । यो वै तां ब्रह्मणो वेद ।

अमृतेनाऽऽवृतां पुरीम् । तस्मै ब्रह्म य ब्रह्मा य ।

आयुः कीर्तिं प्रजान्दुः । विभ्राजमाना २ उरिणीम् ।

यशसा सम्परीवृताम् । पुर २ छिरण्मयीं ब्रह्मा ॥ ११६ ॥

विवेशाऽपराजिता । पराङ्गोत्यज्यामयी ।

पराङ्गोत्यनाशकी । धड्यामूत्रथान्वेति ।

विद्धान्देवासुरानुभयान् । यत्सुमारी मन्द्रयते ।
यद्योषधत्पतिव्रता । अरिष्टं यत्किञ्चिद्विद्यते ।
अग्निस्तदनुवेधति । अशृतासश्शृतासश्च ॥ ११७ ॥

यज्वानो येऽप्ययज्वनः । स्वर्धन्तो नापेक्षन्ते ।
छन्दमग्निश्च ये विदुः । सिक्ता एव संयन्ति ।
रश्मिभिस्समुदीरिताः । अस्मात्लोकामुष्माय्य ।
ऋषिभिरदातृश्रिभिः ।
अपेत वीत वि य सर्पतातः येऽत्रस्थ पुराणा ये य नूतनाः ।
अहोभिरदृभिरक्तुभिर्यक्तम् ॥ ११८ ॥

यमो ददात्ववसानमस्मै । नृमुणन्तु नृपात्वर्यः ।
अकृष्टा ये य कृष्टजाः । कुमारीषु कनीनीषु ।
जारिणीषु य ये ङिताः । रेतःपीता आण्डपीताः ।
अङ्गारेषु य ये ङुताः । उभयान् पुत्रपौत्रकान् ।
युवेऽहं यमराजगान् । शतमिन्नु शरदः ॥ ११९ ॥

अहो यद्भ्रज्म विलभम् । पितृणाञ्च यमस्य य ।
वरुणस्याश्विनोरग्रेः । मरुताञ्च विहायसाम् ।
कामप्रयवाणं मे अस्तु । स ङ्येवास्मि सनातनः ।
एति नाको ब्रह्मिन्मवो रायो धनम् । पुत्रानापो देवीरिडाऽऽडित ॥ १२० ॥

विशीर्षर्षाङ्गृध्रशीर्षर्षाङ्ग्यः । अपेतो निरृति ५ उथः ।
परिबाध ५ श्वेतकुक्षम् । निजङ्घ ५ शबलोदरम् ।
स तान् वाच्यायया सड । अग्रे नाशय सन्दृशः ।
एष्यासूये बुभुक्षाम् । मन्युं कृत्यां य दीधिरे ।
रथेन डि ५ शुकावता । अग्रे नाशय सन्दृशः ॥ १२१ ॥

पर्जन्याय प्रगायत । द्रिवस्पुत्राय भीढुषे ।
स नो यवसमिच्छतु । एहं वयः पर्जन्याय स्वराजे ।
दृष्टो अस्त्वन्तरन्तद्युयोत । मयोभूर्वातो विश्वकृष्टयस्सन्त्वस्मे ।
सुपिप्यला ओषधीर्देवगोपाः । यो गर्भमोषधीनम् ।
गवाङ्गृणोत्यर्वताम् । पर्जन्यः पुत्रुषीणाम् ॥ १२२ ॥

पुनर्मामैत्विन्द्रियम् । पुनरायुः पुनर्भगः ।
पुनर्ब्रह्मणामैतु मा । पुनर्द्रविणामैतु मा ।

यन्मेऽद्य रेतः पृथिवीमस्कान् । यदोषधीरप्यसरधदापः ।
 षट्तत्पुनराददे । दीर्घायुत्वाय वर्धसे ।
 यन्मे रेतः प्रसिष्यते । यन्म आजायते पुनः ।
 तेन माममृतं कुरु । तेन सुप्रजसङ्कुरु ॥ १२३ ॥
 अद्भ्यस्तिरोधाऽजायत । तव वैश्रवणस्सदा ।
 तिरोधेऽपि सपत्नः । ये अपोऽश्रन्ति डेयन ।
 त्वाष्ट्रीं मायां वैश्रवणः । रथं सडस्रवन्धुर्म् ।
 पुरुश्चक्रं सडस्राश्रम् । आस्थायायाऽपि नो बलिम् ।
 यस्मै भूतानि बलिमावडन्ति । धनङ्गावो ऽस्तिऽडिरण्यमश्नान् ॥ १२४ ॥
 असाम सुमतौ यज्ञियस्य । श्रियं बिभ्रतिऽन्नमुष्णीं विराजम् ।
 सुदृशने य कोऽप्ये य । मैनागे य मडागिरौ ।
 शतद्राट्टारगमन्ता । स ऽर्धयज्ञगरं तव ।
 षति मन्त्राः । कल्पोऽत उर्ध्वम् । यद्वि बलिं उरेत् ।
 ऽडिरण्यनाभये वितुद्वये कौबेरायायं बलिः ॥ १२५ ॥
 सर्वभूतधिपतये नम षति । अथ बलिं ऽर्ध्वोपतिष्ठेत् ।
 क्षत्रं क्षत्रं वैश्रवणः । ब्राह्मणो वयं स्मः ।
 नमस्ते अस्तु मा मा ऽर्ध्वोऽसीः । अस्मात्प्रविश्यान्नमच्छीति ।
 अथ तमग्निमादधीत् । यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुञ्जत ।
 तिरोधा भूः । तिरोधा भुवः ॥ १२६ ॥
 तिरोधास्त्वः । तिरोधा भूर्भुवस्त्वः ।
 सर्वेषां लोकानामाधिपत्ये सीदति । अथ तमग्निमिन्धीत् ।
 यस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुञ्जत । तिरोधा भूस्त्वाडा ।
 तिरोधा भुवस्त्वाडा । तिरोधास्त्वस्त्वाडा ।
 तिरोधा भूर्भुवस्त्वस्त्वाडा ।
 यमिन्नस्य काले सर्वा आहुतीर् लुता भवेयुः ॥ १२७ ॥
 अपि ब्राह्मणमुष्नीनाः । तस्मिन्नेतत्कर्म प्रयुञ्जत ।
 परस्सुमजनाद्वेपि । मास्म प्रमाद्यन्तमाध्यापयेत् ।
 सर्वार्थास्सिद्ध्यन्ते । य अवे वेद ।
 क्षुध्यन्निदमजानताम् । सर्वार्था न सिद्ध्यन्ते ।
 यस्ते विधातुको भ्राता । ममान्तर्द्वये श्रितः ॥ १२८ ॥

तस्मा षममग्रपिण्डञ्जुडोमि । स मेऽर्थात्मा विवधीत् ।
 मयि स्वाहा । राजाधिराजाय प्रसज्यसाहिने ।
 नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे । स मे कामान्कामकामाय मज्यम् ।
 कामेश्वरो वैश्रवणो ददातु । कुबेराय वैश्रवणाय ।
 मडाराजाय नमः । केतवो अरुणसश्च ।
 ऋषयो वातरशनाः । प्रतिष्ठा ५ शतधा छि ।
 समाहितासो सडस्रधायसम् । शिवानश्शन्तमा भवन्तु ।
 द्विव्या आप ओषधयः । सुमृडीका सरस्वति ।
 मा ते व्योम सन्दृशि ॥ १२८ ॥
 संवत्सरमेतद् प्रतं यरेत् । द्वौ वा मासौ ।
 नियमस्समासेन । तस्मिन्नियमविशेषाः ।
 त्रिषवणामुदकोपस्पर्शा । यतुर्थकालपानभक्तस्थ्यात् ।
 अडरडवां लैक्षमश्रीयात् । औदुंबरीभिरसमिद्भिरग्निं परियरेत् ।
 पुनर्मांमैत्विन्द्रियनित्येतेनाऽनुवाडेन । उधृतपरिपूताभिरदृभिः कार्यं कुर्वीत ॥ १३० ॥
 असञ्चयवान् । अग्रये वायवे सूर्याय ।
 ब्रह्मणो प्रजापतये । यन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यः ।
 ऋतुभ्यस्संवत्सराय । वरुणायारुणायैति प्रतडोमाः ।
 प्रवर्ग्यवदादेशः । अरुणाः काण्डऋषयः ।
 अरण्येऽधीधीरन् । भद्रङ्गुर्लोभिरिति द्वे जपित्वा ॥ १३१ ॥
 मडानाम्नीभिरुदक ५ स ५ स्पर्श्य । तमाचार्यो दधात् ।
 शिवानश्शन्तमेत्योषधीरालभते । सुमृडीकेति भूमिम् ।
 अेवमपवर्गो । घेनुर्दक्षिणा । क ५ सं वासश्च क्षौमम् ।
 अन्यद्वा शुक्लम् । यथाशक्ति वा । अेव ५ स्वाध्यायधर्मैण ।
 अरण्येऽधीधीत । तपस्वी पुण्यो भवति तपस्वी पुण्यो भवति ॥ १३२ ॥
 ॐ भद्रङ्गुर्लोभिः शृणुयाम देवाः । भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
 स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवा ५ सस्तनूभिः । व्यशेम देवहितं यदायुः ।
 स्वस्ति न षन्द्रो वृद्धश्रवाः । स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
 स्वस्ति नस्ताक्षर्यो अरिष्टनेभिः । स्वस्ति नो बृडस्पतिर्दधातु ॥ १३३ ॥
 ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥

TaittiriyaAranyakam aruNaprasnaH

pdf was typeset on February 18, 2025

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

